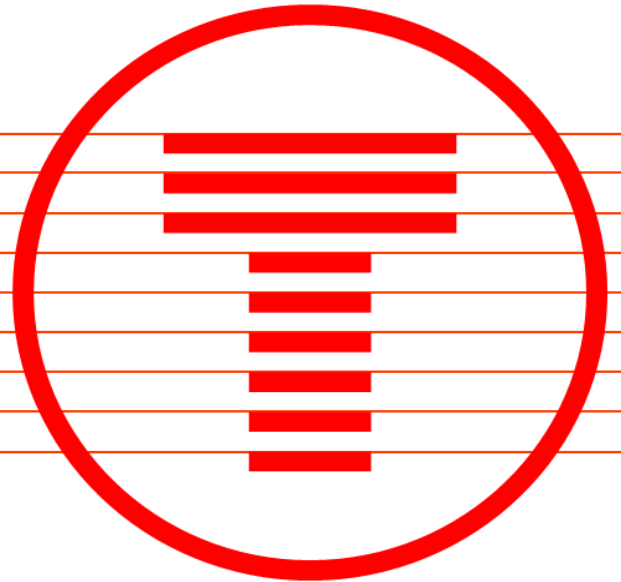

TRAFNIDIAETH CYMRU
TRANSPORT FOR WALES

Trafnidiaeth Cymru

Papur i Bwyllgor y Senedd ar Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

Mae Trafnidiaeth Cymru yn eiddo i
Lywodraeth Cymru
Transport for Wales is owned by the
Welsh Government

Pwrpas

Pwrpas y papur hwn yw rhoi trosolwg i Bwyllgor y Senedd ar Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Seilwaith o strwythur a blaenoriaethau Trafnidiaeth Cymru cyn sesiwn craffu'r Pwyllgor ar TrC ddydd Iau 17 Mawrth.

Er mwyn helpu aelodau'r Pwyllgor, bydd y papur hwn yn canolbwyntio ar y canlynol:

- trefn lywodraethu, adnoddau a pherfformiad TrC;
- datblygiad sefydliadol TrC, gan gynnwys ei gylch gwaith datblygol (yn enwedig teithio llesol a theithio ar fysiau) a'i berthynas â chyrrff sy'n darparu cynlluniau trafndiaeth leol a rhanbarthol;
- cyflawni Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, gan gynnwys newid dulliau teithio a thargedau datgarboneiddio;
- adfer ac integreiddio trafndiaeth gyhoeddus, gan gynnwys cynnydd o ran cyflawni gwelliannau i wasanaethau rheilffyrdd;
- diwygio a pholisïau bysiau a threnau – gan gynnwys diwygiadau rheilffyrdd Llywodraeth y DU a chynlluniau Llywodraeth Cymru ar gyfer gwasanaethau bysiau;
- datblygu'r Metro ledled Cymru a chyflawni argymhellion Comisiwn Burns

Trefn lywodraethu, Adnoddau a Pherfformiad TrC

Prif drefniadau llywodraethu Trafnidiaeth Cymru yw ategu'r gwaith o gyflawni ein hamcanion strategol a'r ystyriaethau gweithredol cysylltiedig, ac mae manylion am hyn ar gael yn yr adran hon.

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys Bwrdd TrC a'i bwyllgorau, y Bwrdd Llywio, y Bwrdd Gweithrediadau, y Tîm Gweithredol, a byrddau ein his-gwmnïau.

Mae holl Fyrddau cwmni TrC yn gweithredu'n unol â'r Ddeddf Cwmnïau, Cod Llywodraethu Corfforaethol y DU (y Cod), Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru, Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol TrC a'n Matrics Awdurdod Dirprwyedig.

Wrth wneud penderfyniadau, rhaid i holl bwyllgorau a Byrddau TrC ystyried cyfrifoldebau TrC tuag at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf yr Iaith Gymraeg 1993, Deddf Cydraddoldeb (2010), a'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol. Mae'n ofynnol i bob cyfarwyddwr ac aelod pwyllgor ymgyswddo ag egwyddorion y ddeddfwriaeth hon.

Gan nad yw TrC yn gwmni rhestredig, mae ein cydymffurfedd â'r Cod yn wirfoddol. Rydyn ni'n cynnal adolygiadau o'n cydymffurfedd â'r Cod sy'n cael eu hadrodd i'r Bwrdd ac yn cymryd y camau a argymhellir.

Mae Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol TrC yn nodi egwyddorion llywodraethu da sy'n sail i weithgareddau Grŵp TrC ac yn amlinellu'r strwythur llywodraethu corfforaethol er mwyn sicrhau cymaint o gysondeb ag y bo modd ar draws Grŵp TrC. Mae'r egwyddorion hyn yn seiliedig ar saith egwyddor bywyd cyhoeddus (egwyddorion Nolan). Fel Swyddog

Cyfrifyddu TrC, mae Prif Swyddog Gweithredol TrC yn atebol am weithredu'r Fframwaith hwn.

Mae'r holl gyfarwyddwyr statudol yn cwblhau datganiad chwarterol o'u buddiannau ac yn rhoi gwybod i Bennaeth Llywodraethu Corfforaethol TrC os bydd unrhyw newidiadau. Cyfrifoldeb y Cyfarwyddwyr Gweithredol a'r Cyfarwyddwyr Anweithredol yw tynnu'n ôl o unrhyw drafodaethau lle mae ganddynt unrhyw fuddiannau a allai, neu y gellid ystyried eu bod, yn dylanwadu ar eu barn. Mae holl staff TrC yn llenwi datganiad gwrthdaro rhwng buddiannau pan fyddant yn ymuno â'r cwmni. Bydd hyn yn cael ei ddiweddarau bob blwyddyn i ddangos unrhyw newidiadau mewn amgylchiadau personol.

Mae pob cwmni'n cynnal ac yn adolygu Matrics Awdurdod Dirprwyedig bob blwyddyn (gydag adolygiad interim bob chwe mis), gan gynnwys materion a gedwir yn ôl. Mae cwmnïau'n cyfeirio at eu Herthyglau Cymdeithasu a chytundebau cyfranddalwyr wrth sefydlu'r cynllun dirprwyo a rheoliadau ariannol.

Mae pob bwrdd ac is-bwyllgor cwmni yn cynnal gwerthusiad blynyddol o'i berfformiad ei hun. Yn unol ag egwyddorion Cod Llywodraethu Corfforaethol y DU, cynhelir asesiad blynyddol yn fewnol, gydag adolygiad allanol bob trydedd flwyddyn. Mae'r adolygiad yn cynnwys gwerthuso cydymffurfedd ag Erthyglau Cymdeithasu'r cwmni, dogfennau fframwaith, Cod Llywodraethu Corfforaethol y DU, Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru a Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol TrC. Dylai'r bwrdd neu'r is-bwyllgor perthnasol gael crynodeb o'r prif ganfyddiadau, y gwersi a ddysgwyd a'r camau i'w cymryd o ganlyniad i'r rheini.

Mae Bwrdd TrC yn cynnwys:

Cyfarwyddwyr Anweithredol:

- Scott Waddington - Cadeirydd
- Sarah Howells - Cyfathrebu a Phrofiad y Cwsmer
- Alison Noon-Jones - Pobl a Datblygu Sefydliadol
- Nikki Kemmery - Iechyd, Diogelwch a Llesiant
- Alun Bowen - Archwilio a Risg; Cadeirydd Pullman Rail Ltd
- Vernon Everitt - Prosiectau Mawr

Cyfarwyddwyr Gweithredol:

- James Price - Prif Swyddog Gweithredol a Chadeirydd Rheilffyrdd Trafnidiaeth Cymru
- Heather Clash - Cyfarwyddwr Cyllid Gweithredol

Sylwedydd y bwrdd:

- Natalie Feeley (TSSU) - cynrychiolydd undeb llafur

Mae'r Bwrdd yn gyfrifol am ddarparu trefn lywodraethu a gweledigaeth strategol gref, gan gynnwys:

- gosod gweledigaeth, pwrpas a gwerthoedd
- pennu strategaeth a strwythur
- hyrwyddo safonau uchel o ran cyllid cyhoeddus, gan gynnwys egwyddorion sy'n ymwneud â rheoleidd-dra, priodoldeb a gwerth am arian

- dirprwyo i'r rheolwyr – gan gynnwys dal y rheolwyr i gyfrif mewn perthynas â dirprwyaethau – llywodraethu a chyflawni
- bod yn atebol i Lywodraeth Cymru fel yr unig aelod-warrantwr a bod yn atebol i randdeiliaid perthnasol, gan gefnogi a chynnig her adeiladol i'r Weithrediaeth
- dal y Tîm Gweithredol i gyfrif ynghylch cyflawni'r cynllun busnes a'r elfennau allweddol i'w cyflawni yn y busnes, hynny yw, diogelwch, gwasanaeth, costau ac ati
- helpu'r tîm Gweithredol drwy gynnig cyngor a mentora i ddatblygu strategaeth fusnes a pharhau i wella perfformiad busnes
- dal Cadeiryddion Gwasanaethau Rheilffyrdd Trafnidiaeth Cymru, Gwasanaethau Arloesi TrC Cyf, i gyfrif am eu perfformiad
- sicrhau bod adnoddau digonol ar gael, a bod olyniaeth ar lefel uwch wedi ei chynllunio'n dda.

Ategir gwaith y Bwrdd gan chwe is-bwyllgor, pob un yn cael ei gadeirio gan Gyfarwyddwr Anweithredol. Dyma'r is-bwyllgorau:

- Archwilio a Risg
- Cwsmeriaid a Chyfathrebu
- Iechyd, Diogelwch a Llesiant
- Prosiectau Newid Mawr
- Pobl
- Tâl.

Ymhob is-bwyllgor mae Cyfarwyddwr Anweithredol ychwanegol ac aelodau o'r Uwch Dîm Arwain yn ogystal ag aelodau eraill o staff fel y bo'n briodol. Mae aelodaeth y Pwyllgor Pobl yn cynnwys cynrychiolydd staff.

Ein tîm gweithredol yw:

- James Price – Prif Swyddog Gweithredol
- David O'Leary – Cyfarwyddwr Masnachol a Phrofiad y Cwsmer
- Geoff Ogden – Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol
- Heather Clash – Cyfarwyddwr Cyllid a Llywodraethu
- Alexia Course – Cyfarwyddwr Gweithrediadau Trafnidiaeth
- Dan Tipper – Cyfarwyddwr Cyflenwi Seilwaith
- Leyton Powell – Cyfarwyddwr Diogelwch a Chynaliadwyedd
- Lewis Brencher – Cyfarwyddwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu
- Lisa Yates – Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol
- Lee Robinson – Cyfarwyddwr Datblygu'r Canolbarth, y Gogledd a Chymru Wledig
- Dave Williams – Cyfarwyddwr TG a Gwasanaethau Digidol
- Jan Chaudhry Van der Velde – Rheolwr Gyfarwyddwr, Rheilffyrdd TrC
- Marie Daly – Prif Swyddog Gweithredu, Rheilffyrdd TrC

Mae'r tîm gweithredol yn gyfrifol am y canlynol:

- rhedeg y cwmni – gan gynnwys materion Cyllid, Pobl, ac Iechyd a Diogelwch o fewn y fframwaith llywodraethu y cytunwyd arno
- perfformiad a chyflawni prosiectau
- perfformiad a chyflawni busnes o ddydd i ddydd.

Is-fyrddau'r cwmni

Mae Rheilffyrdd TrC Cyf yn gwmni sydd ym mherchnogaeth lwyr TrC ac mae'n gyfrifol am gyflawni'r holl rwymedigaethau sydd wedi eu nodi yng Nghytundeb Grant OLR sy'n ymwneud â masnachfaint rheilffyrdd Cymru a'r Gororau rhwng Gweinidogion Cymru a Rheilffyrdd TrC. Mae bwrdd Rheilffyrdd TrC yn cael ei gadeirio gan James Price, sy'n Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer grŵp cwmnïau TrC ac yn rheolwr llinell Rheolwr Gyfarwyddwr Rheilffyrdd TrC. Mae James Price yn dal Rheolwr Gyfarwyddwr Rheilffyrdd TrC i gyfrif drwy ei rôl fel Cadeirydd ac yn adrodd i Fwrdd TrC ar y cynnydd. Mae Bwrdd TrC yn dal James Price i gyfrif am berfformiad Rheilffyrdd TrC.

Mae bwrdd Rheilffyrdd TrC hefyd yn cynnwys Heather Clash, Alexia Course, Jan Chaudhry Van de Velde (Rheolwr Gyfarwyddwr Rheilffyrdd TrC), Marie Daly (Prif Swyddog Gweithredu Rheilffyrdd TrC), a Peter Strachan fel Cyfarwyddwr Anweithredol sy'n cadeirio Pwyllgor Diogelwch y Bwrdd.

Mae Gwasanaethau Arloesi TrC Cyf yn fenter ar y cyd rhwng TrC, Amey a Keolis. Mae'r cwmni wedi cael ei sefydlu i fod yn gatalydd ar gyfer newid ac ysgogi arloesi yng ngrŵp cwmnïau ehangach TrC, gan alluogi darparu system drafnidiaeth integredig ar gyfer Cymru a'r Gororau. Mae'r cwmni'n cael ei gadeirio gan Geoff Ogden, gydag Alexia Course, David O'Leary a Dave Williams yn cynrychioli cyfarwyddwyr a benodwyd gan TrC.

Mae Pullman Rail Ltd ym mherchnogaeth lwyr TrC ac mae'n darparu gwasanaethau peirianeg arbenigol ar gyfer cerbydau rheilffyrdd yn y DU. Mae Pullman yn parhau i weithredu fel busnes annibynnol o dan yr enw Pullman Rail Ltd. Mae eu gwaith yn parhau fel arfer, ac mae'r gwasanaethau presennol yn dal i gael eu darparu o dan frand Pullman.

Llywodraeth Cymru/Bwrdd Llywio TrC

Pwrpas Bwrdd Llywio TrC yw:

- cael sicrwydd gan Brif Swyddog Gweithredol TrC fel swyddog cyfrifyddu am y cyllid a ddarperir i TrC
- trafod perfformiad, ar y lefel strategol, o ran cynorthwyo Gweinidogion Cymru i gyflawni eu swyddogaethau
- creu fforwm rheolaidd i hwyluso trafodaethau strategol am gyfeiriad TrC yn y dyfodol a'i gylch gwaith
- ceisio sicrwydd gan TrC ynghylch fframwaith llywodraethu'r Cwmni
- trafod materion uwchgyfeirio gan y Bwrdd Gweithrediadau

Mae'r Bwrdd Llywio yn goruchwyllo TrC ac yn adrodd i'r Prif Swyddog Cyfrifyddu a Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol yn Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am gyllid TrC. Mae'r Bwrdd Llywio hefyd yn cynghori Gweinidogion, yn uniongyrchol a thrwy swyddogion, ar berfformiad a chyfeiriad TrC.

Mae TrC yn cael ei gynrychioli gan y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr. Mae Cyfarwyddwr Anweithredol Bwrdd Llywodraeth Cymru yn aelod o'r Bwrdd Llywio hefyd.

Llywodraeth Cymru/Bwrdd Gweithrediadau TrC

Pwrpas y Bwrdd Gweithrediadau yw:

- trafod perfformiad, ar y lefel weithredol, o ran cynorthwyo Gweinidogion Cymru i gyflawni eu swyddogaethau

- trafod cynnydd ar wariant a phroffilio
- creu fforwm rheolaidd i hwyluso trafodaethau gweithredol am waith rheoli o ddydd i ddydd, gan gynnwys cyfeiriad TrC yn y dyfodol a'i gylch gwaith
- ceisio sicrwydd gan TrC ynghylch rheoli perfformiad y Cwmni ac, os oes angen, uwchgyfeirio materion a risgiau i'r Bwrdd Llywio

Mae'r Bwrdd Gweithrediadau'n darparu adroddiadau rheoli TrC i'r Prif Swyddog Cyfrifyddu a'r Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol yn Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am gyllid TrC. Mae'r Bwrdd Gweithrediadau hefyd yn adrodd i'r Bwrdd Llywio sydd, yn ei dro, yn cynghori Gweinidogion, yn uniongyrchol a thrwy swyddogion, ar berfformiad a chyfeiriad TrC.

Cadeirir y Bwrdd Gweithrediadau gan Gyfarwyddwr Seilwaith Economaidd Llywodraeth Cymru neu ddirprwy enwebedig. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cael ei chynrychioli gan uwch reolwr allweddol yn y Gyfarwyddiaeth Seilwaith Economaidd.

Panel Cynghori TrC

Mae Panel Cynghori TrC yn cynnwys cynrychiolwyr ar ran cwsmeriaid, y llywodraeth, y diwydiant a phobl â nodweddion gwarchoddedig. Nod y Panel yw rhoi adborth, craffu a rhoi cyngor i TrC ar amrywiaeth eang o bynciau a materion, gan sicrhau ein bod yn gwrando, yn cydweithio ac yn derbyn barn yn uniongyrchol gan y grwpiau defnyddwyr a chymunedau ar draws rhwydwaith Cymru a'r Gororau.

Mae'r Panel yn cael ei gadeirio'n annibynnol ac mae'n cyfarfod bob chwarter. Mae'n chwarae rôl fwyfwy o ran cynghori ar gynllunio a darparu gwasanaethau trafndiaeth gyhoeddus yng Nghymru.

Ein perthynas â Llywodraeth Cymru

Mae strwythurau a threfniadau llywodraethu TrC a'i berthynas â Llywodraeth Cymru wedi cael eu datblygu yn unol â'r canllawiau ar reoli cysylltiadau â phartneriaid allanol sydd ym Mhennod 7 Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru ac Atodiadau 7.1 – 7.4. Mae canllawiau Swyddfa Cabinet Llywodraeth y Deyrnas Unedig ar sefydlu cyrff cyhoeddus wedi cael eu hystyried hefyd.

Mae'r strwythurau a'r trefniadau llywodraethu'n golygu bod gan TrC hunaniaeth gyfreithiol glir o fewn fframwaith cadarn sydd wedi hen ennill ei blwyf, gan roi pellter clir rhyngddo a Llywodraeth Cymru a'i alluogi i wneud penderfyniadau gweithredol annibynnol.

Mae Llywodraeth Cymru yn rheoli nodau a pherfformiad cyffredinol TrC ar lefel strategol, gan sicrhau bod y Cwmni'n gweithredu'n effeithlon ac yn parhau i weithredu er budd y cyhoedd.

Mae strwythur presennol cwmni TrC hefyd yn cynnig hyblygrwydd sylweddol rhag ofn y bydd angen addasu'r elfennau hyn yn y dyfodol. Mae'r model hefyd yn fwy cyfarwydd i'r sefydliadau masnachol y mae angen i TrC weithio'n agos â nhw.

Rhagwelir y byddai unrhyw arbedion effeithlonrwydd ychwanegol a gynhyrchir gan TrC, y tu hwnt i'r rhai a ddisgwyllir, ar gael i TrC eu hail-fuddsoddi yn y rhwydwaith trafndiaeth.

Mae'n bosibl y bydd asedau, fel tir ac adeiladau, yn cael eu defnyddio i ddarparu ffrydiau incwm ychwanegol i TrC, er budd gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus. Bydd angen cytuno â Llywodraeth Cymru ar drefniadau llywodraethu i drin asedau o'r fath.

Mesur ein perfformiad

Fel cwmni sy'n eiddo cyhoeddus ac yn darparu gwasanaethau allweddol, mae mesur ein perfformiad yn hanfodol er mwyn i'n cwsmeriaid, ein rhanddeiliaid, ein trethdalwyr a Llywodraeth Cymru allu ein dwyn ni i gyfrif. Mae angen i ni fesur ein perfformiad hefyd er mwyn sicrhau gwelliant parhaus wrth ddarparu ein gwasanaethau a sut rydyn ni'n cynnal ein hunain.

Ddechrau 2021, gwnaethom gytuno â Llywodraeth Cymru ar gyfres o ddangosyddion perfformiad allweddol sy'n mesur perfformiad gweithredol y rheilffyrdd.

Maes gwasanaeth	DPA	Disgrifiad
Darparu gwasanaethau	Amser mae Teithwyr yn ei Golli - (1) Cymru a'r Gororau; a (2) Llinellau Craidd y Cymoedd	Canran y gwasanaethau sy'n cyrraedd o fewn 3 munud i'r amser cyrraedd ar yr amserlen, gan ddefnyddio pwysoliad i leoliadau sy'n gwasanaethu ein nifer uchaf o gwsmeriaid ar draws Llinellau Craidd y Cymoedd. Mae oedi mewn lleoliadau lle mae mwy o bobl yn cael mwy o effaith ar ganran yr amser mae teithwyr yn ei golli.
	Yr arosiadau a fethwyd	Canran y gorsafoedd lle mae 95% neu fwy o'r arosiadau sydd ar yr amserlen wedi digwydd.
	Llai o drenau	Nifer y gwasanaethau sy'n gweithredu o dan y capasiti sydd ei angen yn yr amserlen.
	Cyfanswm y gwasanaethau a gafodd eu canslo	Canran y gwasanaethau a gafodd eu canslo (dibynadwyedd gwasanaethau) ar draws y rhwydwaith. I gyd-fynd â safonau'r diwydiant a Network Rail, mae nifer y gwasanaethau a gafodd eu canslo wedi cael ei hail-gyfrifo gan gymryd 0.5 ar gyfer rhai a gafodd eu canslo'n rhannol ac 1.0 ar gyfer y rhai a gafodd eu canslo'n llwyr.
	Canslo gwasanaethau ymlaen llaw	Nifer y gwasanaethau a gafodd eu canslo cyn 10pm y diwrnod cyn rhoi'r gwasanaeth ar waith fel cyfran o gyfanswm y gwasanaethau a nodwyd yng Nghynllun y Dydd.
Effeithiolrwydd	Cilomedrau teithwyr	Cyfanswm y cilomedrau a deithiwyd gan deithwyr
	Refeniw teithwyr a thocynnau	Mae'r refeniw a enillir drwy werthu tocynnau yn cael ei alw'n Refeniw Teithwyr (er bod Incwm Tocynnau yn cael ei ddefnyddio'n gyfnewidiol ar draws y diwydiant).
	Cyfanswm y teithwyr a gludwyd	Cyfanswm y teithwyr â thocynnau a gludwyd ar draws y rhwydwaith.
Cwsmer	Bodlonrwydd cwsmeriaid	Sgôr boddhad cwsmeriaid gan Wavelength, adnodd sy'n gwrando, deall, mesur a gwerthuso adborth ein cwsmeriaid.
	Gwasanaeth o ansawdd mewn gorsafoedd	Canran yr arolygiadau sy'n pasio asesiad y Gyfundrefn Ansawdd Gwasanaeth ar draws pob gorsaf.
	Ansawdd gwasanaeth trenau	Canran yr arolygiadau sy'n pasio asesiad y Gyfundrefn Ansawdd Gwasanaeth ar drenau.
Effeithlonrwydd costau	Cost fesul cilomedr teithwyr	Cyfanswm cost weithredol fesul cilomedr teithwyr a deithiwyd.
	Cost fesul teithiwr a gludwyd	Cyfanswm cost weithredol fesul teithiwr a gludwyd.
	Allyriadau NO _x am bob cilomedr teithwyr	Swm allyriadau gronynnau NO _x a gynhyrchir gan danwydd trên yn unig am bob cilomedr teithwyr a deithiwyd.
	Allyriadau CO ₂ am bob cilomedr teithwyr	Swm yr allyriadau Carbon Deuocsid a gynhyrchir gan ein gwasanaethau am bob cilomedr teithwyr a deithiwyd.

Diogelwch	Anafiadau yn y gweithlu	Nifer yr anafiadau sy'n ymwneud ag unrhyw berson sy'n cael ei gyflogi'n uniongyrchol gan Rheilffyrdd TrC Cyf, gan gynnwys unrhyw gontractwr sy'n gwneud tasgau gwaith ar gyfer Rheilffyrdd TrC Cyf ar ei safle / trenau.
	Anafiadau nad ydynt yn gysylltiedig â'r gweithlu	Nifer yr anafiadau sy'n ymwneud ag unrhyw berson arall, fel cwsmer, teithiwr neu aelod o'r cyhoedd.

I gyd-fynd â'r dangosyddion hyn, rydyn ni hefyd wedi cytuno â Llywodraeth Cymru ar gyfres o ddangosyddion perfformiad allweddol corfforaethol i fesur ein perfformiad fel sefydliad ar draws meysydd cyllid, llywodraethu, pobl a gwasanaethau corfforaethol eraill:

Dangosydd
Amrywiaeth yn y gweithlu staff cyfan
Ymgysylltiad a boddhad staff
Lles staff
Costau gwasanaethau canolog <ul style="list-style-type: none">
• am bob aelod staff
• fel % cyfanswm costau
Cyflawni allyriadau carbon net sero ar gyfer holl weithrediadau a gwasanaethau TrC
Yr iaith Gymraeg <ul style="list-style-type: none">
• seilwaith nad yw'n cydymffurfio
• nifer y cwynion
• nifer y bobl sy'n nodi eu bod yn siarad Gymraeg yng Ngrŵp TrC
Cyflawni cerrig milltir y cynllun busnes
Ymgynghori a chynghori <ul style="list-style-type: none">
• gwerth am arian
• cymorth cadwyn gyflenwi
• effeithiolrwydd (fel yr adroddir gan Lywodraeth Cymru)
• effeithlonrwydd

Mae ein perfformiad yn erbyn y dangosyddion hyn yn cael ei adrodd i'n Bwrdd ac i Lywodraeth Cymru ar ffurf cerdyn sgorio chwarterol.

Rydyn ni hefyd yn adrodd ar ein perfformiad ar lefel cyfarwyddiaeth i'n Huwch Dîm Arwain ac i'n bwrdd. Gwneir hyn drwy'r cerdyn sgorio corfforaethol a chyfres ehangach o ddangosyddion perfformiad allweddol gweithredol.

Bydd ein dangosyddion perfformiad allweddol yn cael eu hadolygu drwy'r amser a'u datblygu gyda thargedau a chan gyfeirio at lefelau perfformiad cyfredol a meincnodau allanol priodol. Bydd y targedau'n dal i gael eu hadolygu a'u mireinio'n barhaus i sicrhau eu bod yn heriol ond yn gyraeddadwy.

Dangosyddion Cynllun Corfforaethol

Byddwn yn adrodd ar ein cynnydd o ran cyflawni ein hamcanion pum mlynedd yn ein Hadroddiad Blynyddol a'n Datganiadau Ariannol. Mae'r rhain hefyd yn darparu gwybodaeth ychwanegol am ein cynnydd a'n trefn lywodraethu.

Rydyn ni'n cydnabod y bydd pandemig y coronafeirws wedi newid rhesymau pobl dros deithio yn ogystal â pha mor aml maen nhw'n teithio. Rydyn ni'n gweld hwn fel cyfle i gymryd camau cadarnhaol tuag at fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, datgarboneiddio trafndiaeth a darparu rhwydwaith trafndiaeth gynaliadwy yng Nghymru.

Byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i nodi system fesur barhaus, glir ac effeithiol ar gyfer newid dulliau teithio, cyn ei rhoi ar waith yn flynyddol ac adrodd arni mewn Adroddiad Blynyddol a Datganiadau Ariannol yn y dyfodol. Byddwn hefyd yn adrodd yn flynyddol ar sut rydyn ni'n darparu ar gyfer ein cwsmeriaid a phobl Cymru a'r gororau, gan gynnwys ansawdd y gwasanaeth a'r profiad rydyn ni'n ei ddarparu.

Datblygiad sefydliadol TrC, gan gynnwys ei gylch gwaith datblygol (yn enwedig teithio llesol a theithio ar fysiau) a'i berthynas â chyrrff sy'n darparu cynlluniau trafndiaeth lleol a rhanbarthol

Mae blaenoriaethau presennol TrC mewn perthynas â theithio llesol yn ymwneud â'r gweithgareddau canlynol:

1. Rhoi cyngor a chymorth i dîm polisi trafndiaeth Llywodraeth Cymru mewn perthynas â Theithio Llesol, gan gynnwys adolygu Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol awdurdodau lleol, datblygu polisi a strategaeth teithio llesol ac adolygu'r Ddeddf Teithio Llesol.
2. Rheoli Rhaglen y Gronfa Teithio Llesol ar ran Llywodraeth Cymru, gan gynnwys:
  - a. Cydlynu Rhaglen y Gronfa Teithio Llesol gan gynnwys monitro cyllidebau, derbyn ac asesu hawliadau a derbyn a gwerthuso ceisiadau am gyllid.
  - b. Darparu cymorth technegol ac arweiniad parhaus i awdurdodau lleol ar eu rhaglenni teithio llesol unigol mewn perthynas â dylunio, monitro a gwerthuso cynlluniau ac ymgysylltu, yn ogystal â darparu enghreifftiau o arferion gorau.
3. Datblygu'r rhwydwaith, y llwybrau a'r cyfleusterau teithio llesol, sy'n gysylltiedig â'n rhaglenni Metro.
4. Ymchwilio i gyfleoedd ar gyfer ehangu'r ddarpariaeth llogi beiciau sydd ar gael ar draws Cymru.
5. Datblygu fframwaith monitro teithio llesol i gefnogi Strategaeth Drafnidiaeth Cymru.
6. Darparu arbenigedd pwnc i gydweithwyr TrC i ddatblygu prosiectau ehangach, gan gynnwys gwelliannau neu ddatblygiadau mewn gorsafoedd.
7. Gwella'r broses integreiddio rhwng teithio llesol a'r gwasanaeth rheilffyrdd drwy ddarparu cyfleusterau parcio beiciau mewn gorsafoedd a datblygu cynlluniau teithio i orsafoedd.

Mae gan TrC dîm bach ar hyn o bryd sy'n:

- Gyfrifol am ddatblygu ac arwain y gallu sy'n ganolog i ddatblygu swyddogaeth teithio llesol TrC, gan gynnwys gosod polisi a chyfeiriad strategol y sefydliad mewn perthynas â theithio llesol, rheoli'r rhaglen teithio llesol a chefnogi gweithgareddau ehangach TrC.

- Rheoli'r gweithgareddau teithio llesol sy'n gysylltiedig â Metro Gogledd Cymru, drwy ddarparu cymorth i gydweithwyr ar draws TrC, Llywodraeth Cymru a chefnogi awdurdodau lleol i ddatblygu eu prosiectau teithio llesol sy'n cael eu hariannu drwy raglen y Gronfa Teithio Llesol.
- Cymorth cyffredinol ar draws cylch gwaith teithio llesol TrC ond mae ganddo gyfrifoldeb penodol dros ddatblygu'r fframwaith monitro teithio llesol, gan ddarparu mewnbwn teithio llesol i waith Uned Gyflawni Burns a datblygu'r cynigion ar gyfer llogi beiciau.
- Darparu cymorth grant a chynorthwyo i gydlynu, asesu a phrosesu ceisiadau am gyllid grant, gan gynnwys cysylltu ag awdurdodau lleol i sicrhau bod ceisiadau am gyllid a hawliadau grant yn gywir ac yn briodol.
- Mae TrC hefyd yn cael ei gefnogi gan Sustrans drwy drefniant cytundebol i ddarparu arbenigedd monitro a gwerthuso, yn ogystal â chynghor ac arweiniad i awdurdodau lleol yn ne-ddwyrain Cymru a de-orllewin a chanolbarth Cymru.

Mae cynigion y cynllun cyflenwi ar gyfer y blynyddoedd i ddod yn cynnwys mwy o rôl yn cefnogi'r gwaith o ddarparu teithio llesol yng Nghymru drwy:

1. Ddatblygu rhaglen hyfforddiant ar deithio llesol.
2. Datblygu pecyn ymgysylltu a hyrwyddo ar gyfer teithio llesol.
3. Datblygu adnodd blaenoriaethu i helpu awdurdodau lleol i ganfod cynlluniau a allai gynnig yr effaith fwyaf posibl.
4. Edrych ar gyfleoedd i gefnogi'r gwaith o gynnig siediau beiciau ar y stryd.

Ar ben hynny, mae TrC yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i nodi cyfleoedd i wella'r gwaith o gyflawni prosiectau teithio llesol yng Nghymru, i gyflymu'r gwaith o gyflawni drwy ddatblygu prosiectau sydd ar y gweill ac i wella ansawdd y seilwaith sy'n cael ei ddarparu.

Yn ystod y camau cynnar, bydd hyn yn edrych ar gyfleoedd i sefydlu tîm rhyngddisgyblaeth canolog yn TrC i gefnogi'r capasiti presennol i ddarparu cynlluniau teithio llesol ar draws Llywodraeth Cymru (ar y Rhwydwaith Ffyrdd Strategol) ac awdurdodau lleol (drwy eu Cynlluniau Rhwydwaith Teithio Llesol).

Bydd hyn hefyd yn galluogi TrC i chwarae mwy o ran yn y gwaith o ddatblygu'r safonau a'r canllawiau, gan ddatblygu, casglu a rhannu'r arferion gorau a'r datblygiadau arloesol, a darparu pwynt cyfeirio ar gyfer pawb sy'n datblygu cynlluniau i gael gafael ar gymorth arbenigol ar faterion dylunio penodol.

Cyflawni Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, gan gynnwys newid dulliau teithio a datgarboneiddio

Strategaeth Drafnidiaeth Cymru

Yn Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, ymrwymwyd i gyhoeddi Cynllun Cyflawni Cenedlaethol ar gyfer Trafnidiaeth ac i wella sut mae'r Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru yn cael ei ddefnyddio a'i roi ar waith. Mae adnoddau TrC yn arwain y gwaith o baratoi'r Cynllun Cyflawni Cenedlaethol ar gyfer Trafnidiaeth ac adolygiad o'r Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru, i sicrhau eu bod yn cyd-fynd â'r Strategaeth.

Un o ofynion pellach y Strategaeth oedd creu fframwaith gwerthuso newydd i fesur ac adrodd ar berfformiad yn flynyddol yn erbyn y strategaeth a'r cynlluniau cysylltiedig. Bydd Uned Dadansoddi TrC yn casglu ac yn cyflwyno data fel rhan o'r fframwaith monitro hwn, ac mae wedi bod yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru ar y datblygiadau technegol sydd eu hangen i gyflawni hyn.

Isod, mae crynodeb o'r prif gamau y mae TrC yn eu cymryd i gyflawni gweledigaeth y strategaeth, ac i gefnogi'r gwaith o gyflawni yn erbyn y tair 'prif' flaenoriaeth dros bum mlynedd. Er bod rhywfaint o orgyffwrdd, mae ymyriadau wedi cael eu nodi yn ôl maes blaenoriaeth y strategaeth y maent fwyaf perthnasol iddo.

Blaenoriaeth 1: Dod â gwasanaethau i bobl er mwyn lleihau'r angen i bobl ddefnyddio eu ceir bob dydd.

Roedd hyn yn cynnwys datganiad pellach:

“Byddwn yn cynllunio ymlaen llaw i sicrhau cysylltiadau ffisegol a digidol gwell, gwasanaethau mwy lleol, rhagor o weithio gartref a gweithio o bell, a mwy o deithio llesol i leihau'r angen i bobl ddefnyddio eu ceir bob dydd.”

Gweithio o bell

Mae TrC yn cefnogi'r targed i 30% o'r gweithlu weithio o bell yn rheolaidd.

Mae'r rhan fwyaf o'n staff swyddfa wedi bod yn gweithio gartref dros y ddwy flynedd diwethaf oni bai – ac yn unol â rheolau'r cyfyngiadau symud – bod eu rôl neu eu hanghenion llesiant yn golygu bod angen iddynt fod yn y swyddfa. Fe wnaethom hefyd hwyluso gweithio o 'ganolfan' leol os oedd cyfleusterau addas yn nes at gartrefi pobl.

Wrth i ni symud oddi wrth gyfyngiadau'r pandemig, byddwn yn parhau i gefnogi mwy o bobl i weithio gartref ac o bell. Yn ein swyddfeydd newydd ym Mhontypridd, rydyn ni wedi creu canolfan gweithio o bell i hwyluso gweithwyr eraill yn y sector cyhoeddus i weithio o bell.

Blaenoriaeth 2: Seilwaith a gwasanaethau trafndiaeth sy'n hygyrch, yn gynaliadwy ac yn effeithlon

Roedd hyn yn cynnwys datganiadau pellach:

“Byddwn yn ceisio annog pobl i symud oddi wrth ddefnyddio ceir preifat i ddulliau trafndiaeth sy'n fwy gynaliadwy ar gyfer y rhan fwyaf o deithiau. Byddwn yn buddsoddi mewn seilwaith a gwasanaethau trafndiaeth carbon isel, hygyrch, effeithlon a chynaliadwy sy'n galluogi mwy o bobl i gerdded, beicio a defnyddio trafndiaeth gyhoeddus, a cherbydau allyriadau isel.”

“Byddwn yn darparu seilwaith trafndiaeth sy'n ddiogel, yn hygyrch, yn cael ei gynnal a'i gadw a'i reoli'n dda. Byddwn hefyd yn sicrhau ei fod wedi'i ddiogelu at y dyfodol er mwyn addasu i newid yn yr hinsawdd a hwyluso dewisiadau trafndiaeth sy'n fwy gynaliadwy. Pan fydd angen seilwaith trafndiaeth newydd arnom, byddwn yn defnyddio'r Hierarchaeth Trafndiaeth Gynaliadwy i lywio penderfyniadau.”

Trafndiaeth Integredig

Er mwyn galluogi pobl i symud oddi wrth ddefnyddio ceir preifat i ddulliau trafndiaeth sy'n fwy cynaliadwy ar gyfer y rhan fwyaf o deithiau, mae angen system drafnidiaeth integredig arnom sy'n caniatáu teithiau o ddrws i ddrws gan ddefnyddio mwy nag un dull o gludo o bosibl.

Dyma brif raglenni TrC sy'n cefnogi'r gwaith o integreiddio trafndiaeth:

- Datblygu Metro
- Datblygu rhaglen Ardal Cyfnewidfa Caerdydd Canolog
- Uned Gyflawni Burns
- Tocynnau integredig a chynllunio teithiau

Datblygu Metro

Mae'r rhaglenni hyn yn awyddus i integreiddio dulliau teithio yn ogystal â chefnogi datblygiad ehangach yr ardaloedd o amgylch y canolfannau trafndiaeth. Er enghraifft, mae tîm Metro Gogledd Cymru wedi bod yn gweithio'n agos gyda'r prosiect Trawsnewid Trefi yn Wrecsam, gan ehangu'r gwaith ar integreiddio trafndiaeth i ddatblygiad ehangach y dref – gan sicrhau bod trafndiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio i gyd yn cael eu datblygu mewn ffordd integredig, yn unol â chynlluniau datblygu ar gyfer y dref. Bydd hyn yn cynnwys lleoli gofod swyddfa ychwanegol wrth ymyl yr orsaf fel ei bod yn haws defnyddio trafndiaeth gyhoeddus i fynd i'r gwaith.

Datblygu rhaglen Ardal Cyfnewidfa Caerdydd Canolog

Mae TrC wedi ymgymryd â rôl datblygu strategol ar gyfer Ardal Cyfnewidfa Caerdydd Canolog fel estyniad i'r gwaith ar Fetro de-ddwyrain Cymru. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys y canlynol:

- Gorsafoedd bws newydd – rheoli'r gwaith gosod a pharatoi i weithredu
- Datblygu Gorsaf Caerdydd Canolog – rheoli rhaglen yr achos busnes llawn
- Cefnogi'r gwaith o integreiddio'r ardal yn gyffredinol â phartneriaid eraill gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Cyngor Caerdydd, Rightacres, Network Rail, yr Adran Drafnidiaeth, gweithredwyr trafndiaeth eraill
- Datblygu strategaeth gwybodaeth a dynodi llwybrau ar gyfer yr ardal gyfnewidfa gyfan
- Datblygu modelau gweithredu ar gyfer diwrnodau digwyddiadau ar draws y gwahanol ddulliau teithio.

Uned Gyflawni Burns

Yn ddiweddar, bu TrC yn rheoli'r gwaith o ddatblygu opsiynau ac ymgynghori â'r cyhoedd ar gyfer y ddau gynllun mawr cyntaf a gynigir.

1. Cyffordd Twannel Hafren: Opsiynau ar gyfer integreiddio trafndiaeth i ddarparu cysylltiadau teithio llesol a bysiau mwy effeithlon i'r orsaf reilffordd ynghyd â gwell mynediad ffyrdd lleol at gyfleusterau parcio a theithio ychwanegol.
2. Llwybrau bysiau a theithio llesol rhwng Caerdydd a Chasnewydd: Opsiynau ar gyfer bwrw ymlaen â'r argymhelliad i ddarparu seilwaith newydd a chynaliadwy ar gyfer cerdded, beicio a bysiau ar yr A48 a Llwybr Beicio Cenedlaethol 88 rhwng Caerdydd a Chasnewydd.

Tocynnau integredig a chynllunio teithiau

Mae TrC yn gwella pa mor hygyrch yw trafndiaeth drwy gyfuno system docynnau, cynllunio teithiau a gwybodaeth am deithio yng Nghymru, a chreu profiad integredig i gwsmeriaid ar draws y rhwydwaith trafndiaeth cyfan.

Drwy gyfuno gwybodaeth a chynllunio teithiau, byddwn yn creu un ffynhonnell wybodaeth effeithlon y gall cwsmeriaid ymddiried ynddi. Bydd y systemau hyn yn darparu gwybodaeth i apiau a gwefannau trydydd parti, yn ogystal ag arwyddion mewn safleoedd bysiau, gorsafoedd trenau, cyfryngau cymdeithasol, negeseuon e-bost a hysbysiadau SMS. Bydd staff yn gallu defnyddio hyn hefyd, gan ddarparu gwybodaeth well am gysylltiadau trafndiaeth, boed hynny mewn gorsafoedd, ar drenau, neu drwy'r ganolfan gyswllt, gan sicrhau bod pob cwsmer yng Nghymru yn gallu cael gafael ar wybodaeth o'r ansawdd gorau.

Rydyn ni'n cynnwys grwpiau amrywiol o ddefnyddwyr yn y gwaith o ddylunio a datblygu ein gwasanaethau digidol yn y dyfodol. Bydd yr holl wasanaethau ar gael yn y Gymraeg ac yn Saesneg.

Mae ein cynnydd hyd yma yn cynnwys y canlynol:

- Erbyn hyn, gall cwsmeriaid brynu tocynnau sy'n cyfuno gwasanaethau Rheilffyrdd a TrawsCymru. Mae hyn wedi symleiddio'r broses o gynllunio teithiau a phrynu tocynnau rhwng de Cymru ac Aberystwyth – ac mae'n arbed amser ac arian i gwsmeriaid.
- Yn gynharach eleni, cychwynnodd cynllun peilot gyda mwy nag un gweithredwr i gyflwyno mwyafswm pris tocynnau ar gyfer gogledd-ddwyrain Cymru, a bydd treial talu-wrth-deithio yn ne-ddwyrain Cymru yn cael ei gyflwyno ar gyfer gwasanaethau trenau a bysiau rhwng Caerdydd a Chasnewydd yn ddiweddarach yn 2022.

Bydd yr hyn a ddysgir o'r treialon hyn yn sail i gynlluniau i ddatblygu opsiynau talu digyswllt, gyda thocynnau integredig ar gyfer teithiau trenau a bysiau gyda phrisiau tocynnau wedi'u cysoni ar gyfer teithiau o'r un hyd. Bydd y newidiadau i'r broses prynu tocynnau'n cynnwys talu-wrth-deithio, systemau tocynnau talu digyswllt gyda dilyswyr tocynnau 'tapio ar y dechrau a'r diwedd', i symleiddio taliadau gan ddefnyddio cardiau credyd a debyd digyswllt. Byddwn yn cyflwyno strwythurau newydd a gwell ar gyfer prisio parthau a chapio prisiau, ac yn integreiddio teithiau aml-ddull ymhellach i sicrhau bod y cysylltiadau rhwng cerdded, beicio, bysiau a threnau yn haws, yn cymryd llai o amser ac yn rhatach.

Mae ein cynlluniau eraill yn cynnwys y canlynol:

- Moderneiddio a gwella'r gwaith o gynllunio teithiau yng Nghymru, gan gynnwys opsiynau fel fflecsi, llogi beiciau a chlybiau ceir. Dod ag apiau symudol a gwefannau trafndiaeth yng Nghymru at ei gilydd fel ei bod yn hawdd i unrhyw un ddarganfod pa opsiynau trafndiaeth gynaliadwy sydd ar gael, cynllunio taith, a threfnu a thalu am gludiant. Bydd cwsmeriaid yn gallu cymharu opsiynau'n rhwydd fel cost, amser teithio, mynediad heb risiau, capasiti a chynaliadwyedd er mwyn iddynt allu gwneud y daith iawn ar gyfer eu hanghenion.

- Sicrhau bod cwsmeriaid yn gallu cael gafael ar y wybodaeth gywir pan fydd oedi a tharfu ar wasanaethau, gan gynnwys yr wybodaeth sydd ei hangen i ail-gynllunio eu taith (gan gynnwys drwy ddulliau teithio eraill). Bydd talu-wrth-deithio yn sicrhau bod cwsmeriaid yn cael y pris gorau ar gyfer eu taith.
- Creu Gwasanaeth Data Bysiau Cymru i roi mynediad at wybodaeth amser real am amserlenni bysiau ledled Cymru, gan gynnwys gwybodaeth amser real am unrhyw darfu ar wasanaethau.

Rheoli Asedau a Seilwaith

Mae'r Hierarchaeth Trafnidiaeth Gynaliadwy, a gyflwynwyd gan Flaenoriaeth 2, yn rhoi blaenoriaeth i gynnal, rheoli ac uwchraddio ein seilwaith trafndiaeth presennol yn ddiogel ac yn effeithlon, a'i haddasu ar gyfer newid dulliau teithio a newid yn yr hinsawdd. Lle mae angen seilwaith newydd arnom, byddwn yn mynd ati i roi mwy o flaenoriaeth i gerdded a beicio, trafndiaeth gyhoeddus a cherbydau allyriadau isel iawn yn lle cerbydau modur preifat eraill.

Mae'r adolygiad ffyrdd yn rhan o ddefnyddio'r hierarchaeth hon. Mae aelod o'n tîm ar y panel adolygu, ac mae ein Huned Dadansoddi a modelu trafndiaeth ranbarthol wedi cefnogi'r panel yn ei waith drwy adolygu 55 o gynlluniau ffyrdd arfaethedig ledled Cymru.

Mae rhan fwyaf o'n gwaith o reoli'r asedau sydd eisoes yn bodoli yn digwydd ar Linellau Craidd y Cymoedd, a ddaeth i'n gofal ni gan Network Rail tua dwy flynedd yn ôl. Fel rhan o'n hymrwymiad i sicrhau diogelwch, daeth ein tîm rheoli seilwaith â'r holl waith 'parth coch' i ben lle'r oedd gweithwyr yn gorfod gwylio i'w rhybuddio am drenau oedd yn agosáu. Erbyn hyn, mae'r holl waith ar y traciau neu'n agos at y traciau yn cael ei wneud pan nad yw trenau'n gweithredu, gan leihau'r risg i staff.

Rydyn ni wedi datblygu system helaeth i reoli asedau, a chytunir ar ein prif raglenni cynnal a chadw ac adnewyddu gyda'n Rheolwr Seilwaith. Maen nhw'n cael eu hadolygu hefyd gan Adroddwr Annibynnol.

Mae addasu i newid yn yr hinsawdd yn fater rydyn ni'n rhoi sylw iddo ar Linellau Craidd y Cymoedd, yn enwedig mewn perthynas â pherygl llifogydd. Dros y blynyddoedd diwethaf, gwelwyd nifer o lifogydd difrifol ar draws Cymoedd y De ac mae hyn wedi effeithio ar y rheilffyrdd hefyd. Wrth i ni ymgymryd â'r gwaith o drawsnewid y Metro, rydyn ni'n mynd i'r afael â'r risg o lifogydd drwy edrych ar fesurau ataliol, er enghraifft drwy ddraenio a chwlfertau.

Drwy ein gwaith cynllunio ar gyfer cynnal a chadw a rheoli asedau, rydyn ni'n edrych ar y posibilrwydd y bydd gwaddodion afonydd ar strwythurau a'r camau sydd eu hangen i liniaru hynny, ac yn sicrhau bod draeniau a chyrсияu dŵr yn cael eu cadw'n glir. Mae tirlithriadau yn fater arall rydyn ni'n ei reoli sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd. Os ydym yn gwybod am risgiau, mae gennym brosesau monitro ar waith

Mae ein Cynllun Addasu ar gyfer y Newid yn yr Hinsawdd wrthi'n cael ei gwblhau, a bydd yn cael ei gyhoeddi erbyn mis Mehefin 2022.

Cerdded a Beicio

Mae TrC wedi bod yn ehangu ein rôl mewn Teithio Llesol ym meysydd rheoli a gwerthuso dyraniadau cyllid y grant Teithio Llesol ac yn cefnogi Llywodraeth Cymru i adolygu'r Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol.

Mae cerdded a beicio yn ystyriaeth allweddol yn ein holl brosiectau, fel y gwelir yn yr enghreifftiau canlynol:

- Yn ein gorsafoedd rheilffordd, mae gennym raglen barhaus o wella ansawdd a chapasiti cyfleusterau storio beiciau. Bydd cyfleusterau gwell ar gyfer storio beiciau ar ein trenau newydd hefyd.
- Drwy ein rhaglenni Metro, rydyn ni'n gweithio ar gynlluniau rhwydwaith teithio llesol mewn gorsafoedd a fydd yn gwella mynediad cerddwyr a beicwyr i orsafoedd rheilffordd, yn ogystal hefyd â gwella sut gall pobl gysylltu â mathau eraill o drafnidiaeth gynaliadwy o'r orsaf drenau drwy gerdded neu feicio.
- Yn ein swyddfeydd newydd ym Mhontypridd, mae gennym ardal ddiogel iawn ar gyfer storio beiciau dan do, gyda standiau cynnal, a phwyntiau gwefru ar gyfer beiciau trydan. Mae loceri storio a chyfleusterau cawod ar gael hefyd i bobl os oes eu hangen arnynt.

Rheilffyrdd

Mae gan ein tîm rheilffyrdd raglen helaeth i wella ein gwasanaethau rheilffyrdd. Erbyn 2025 rydyn ni'n bwriadu rhedeg tua 30% yn fwy o wasanaethau na'r hyn a oedd yn gweithredu yn 2018. Ar ben hynny, bydd y gwasanaethau hyn yn defnyddio £800m o gerbydau newydd, mwy hygyrch a mwy effeithlon a chynaliadwy. Bydd oddeutu 95% o'r holl deithiau ar drenau newydd, a bydd dros hanner y rhain wedi cael eu cydosod yng Nghymru.

Er bod ein trenau newydd yn lanach, rydyn ni wedi datblygu strategaeth i ddatgarboneiddio'r fflyd er mwyn manteisio ar drydaneiddio pellach ar y rhwydwaith a newidiadau eraill mewn technoleg.

Ar wahân i'r fflyd, rydyn ni'n cynnal nifer o brosiectau i wneud gwasanaethau rheilffyrdd yn fwy deniadol ac i wella pa mor hygyrch a chynaliadwy ydyn nhw. Y prosiect mwyaf o blith y rhain yw gwaith trawsnewid Llinellau Craidd y Cymoedd. Mae ein defnydd o drydaneiddio clyfar yma wedi lleihau cost y trydaneiddio'n sylweddol, ac mae hyn yn golygu y byddwn yn gallu gweithredu ar bŵer trydan a batri ar draws Llinellau Craidd y Cymoedd. Ni fyddai wedi bod yn fforddiadwy gyda thrydaneiddio traddodiadol.

Mae rhaglen Llinellau Craidd y Cymoedd hefyd yn cynnwys gwelliannau sylweddol o ran hygyrchedd, gyda 13 o bontydd troed newydd gyda ramp ac 8 lifft newydd yn cael eu gosod. Bydd ein holl drenau a'n platfformau ar Linellau Craidd y Cymoedd yn cynnig mynediad gwastad sy'n golygu nad oes unrhyw gam rhwng y platfform a'r trên neu'r trên tram. Rydyn ni'n gwella nifer o nodweddion eraill gan gynnwys diogelwch gyda dros 200 o gamerâu teledu cylch cyfyng newydd, a chynaliadwyedd drwy oleuadau LED.

Rydyn ni hefyd yn gwella gorsafoedd ledled Cymru gyda gwell cyfleusterau i gwsmeriaid, gan eu gwneud yn fwy hygyrch ac yn fwy cynaliadwy.

Rydyn ni hefyd yn rheoli'r gwaith o adeiladu dwy orsaf reilffordd newydd; mae un ar agor erbyn hyn yn Bow Street a'r llall wrthi'n cael ei chynllunio yn Sanclêr. Mae hygyrchedd a chynaliadwyedd yn cael eu hystyried ar gyfer y cyfleusterau trafndiaeth newydd hyn, ac

mae Tîm Ffyrdd Strategol Llywodraeth Cymru hefyd yn gweithio ar lwybrau cerdded a beicio newydd i'w cyd-ddefnyddio ar hyd y cefnffyrdd sy'n arwain at y gorsafoedd hyn.

Bysiau

Mae ein rôl yn y sector bysiau wedi newid ers ysgwyddo'r cyfrifoldeb dros reoli TrawsCymru a datblygu ardaloedd peilot fflecsi.

Mae ein tîm hefyd yn chwarae rhan allweddol yn y gwaith o ddatblygu'r rhaglen diwygio bysiau ac yn rhoi cefnogaeth yn sgil effeithiau opsiynau polisi ynghylch Prisiau Teg.

Cerbydau trydan

Mae Strategaeth Gwefru Ceir Trydan yn un o flaenoriaethau Strategaeth Drafnidiaeth Cymru. Mae'n nodi'r angen am gynnydd sylweddol mewn gwahanol fathau o bwyntiau gwefru erbyn 2030, ac mae TrC yn cefnogi Llywodraeth Cymru i gyflawni'r nodau hyn. Fe wnaethom ddarparu'r cyntaf o 18 pwynt gwefru cyflym yn y Bala, Gwynedd yn 2021, gydag eraill yn dilyn yn y lleoliadau mwyaf gwledig yng Nghymru i fynd i'r afael â'r bylchau mawr yn y Rhwydwaith Ffyrdd Strategol.

Rydyn ni hefyd yn darparu pwyntiau gwefru mewn dros 100 o feysydd parcio gorsafoedd yng Nghymru, gan ddechrau gyda Linellau Craidd y Cymoedd, gan gefnogi'r broses o drawsnewid i gerbydau trydan ond gan wneud teithio aml-ddull yn fwy deniadol hefyd. Rydym ni hefyd yn llunio cynlluniau i weithio gydag Awdurdodau Lleol a'r sector cyhoeddus yn ehangach i ddarparu arbenigedd, cyngor a chymorth i ddarparu pwyntiau gwefru ychwanegol i ymwelwyr, gweithwyr a phreswylwyr awdurdodau lleol.

Blaenoriaeth 3: Annog pobl i newid i drafnidiaeth fwy cynaliadwy.

Roedd hyn yn cynnwys datganiadau pellach:

“Byddwn yn annog pobl i newid eu hymddygiad o ran teithio i ddefnyddio trafndiaeth gynaliadwy, carbon isel.”

“Byddwn yn gwneud hyn drwy wneud trafndiaeth gynaliadwy yn fwy deniadol a mwy fforddiadwy, a thrwy fabwysiadu datblygiadau arloesol sy'n ei gwneud yn haws ei defnyddio.”

Newid mewn ymddygiad

Mae ein cynlluniau i adfer ac integreiddio trafndiaeth gyhoeddus yn rhoi manylion ynghylch sut rydyn ni'n mynd i ddenu teithwyr yn ôl ar ôl y pandemig. Byddwn hefyd yn defnyddio ein profiad o ymgyrchoedd llwyddiannus cyn y pandemig i roi hwb i nifer y teithwyr a'r gyfran ym mhob dull teithio gydag ymgyrchoedd trafndiaeth gyhoeddus aml-ddull.

Rydym ni'n cefnogi Llywodraeth Cymru i dreialu a chyflwyno cynlluniau ar gyfer gosod terfyn cyflymder safonol diodyn o 20mya mewn ardaloedd preswyl. Rydym ni wedi bod yn monitro ac yn dadansoddi data o'r wyth safle peilot a fydd yn sail i'r gweithredu cyffredinol – er mwyn sicrhau'r effeithiau cadarnhaol gorau posibl ac osgoi canlyniadau anfwriadol.

Gwasanaethau Atyniadol

Bydd y buddsoddiadau yn ein gwasanaethau rheilffyrdd yn eu gwneud yn fwy deniadol. Elfen bwerau arall sy'n gwneud ein gwasanaethau'n ddeniadol yw ein tîm ni. Byddwn yn parhau i fuddsoddi yn eu hyfforddiant mewn gwasanaeth i gwsmeriaid, ac yn

cynnig hyfforddiant yn y Gymraeg i'r rheini sydd eisiau hynny, gan eu bod yn aml yn gallu newid y ffordd y mae pobl yn teimlo am ein gwasanaethau. Rydyn ni wedi bod yn defnyddio'r hyn rydyn ni wedi'i ddysgu wrth ddatblygu'r gwasanaethau fflecsi gan fod mwy fyth o ryngweithio â'n tîm yn aml ar gyfer defnyddwyr y gwasanaethau hyn.

Mae holl raglen Llinellau Craidd y Cymoedd yn ymwneud â chefnogi newid dulliau teithio gyda chynnydd mawr mewn capasiti, gyda mwy o seddi ar gael, yn ystod y cyfnod prysuraf a dyblu'n gyffredinol pa mor aml y darperir gwasanaethau, trenau cynharach a hwyrach, a mwy o wasanaethau ar ddydd Sul. Mae gwella amseroedd teithio yn elfen bwysig o wneud gwasanaethau'n fwy deniadol. Bydd ein gwaith ar Linellau Craidd y Cymoedd yn lleihau amseroedd teithio o Flaenau'r Cymoedd i Gaerdydd ac yn ôl tua 15% ar gyfartaledd. Mae ein rhaglenni Metro hefyd yn gweithio ar goridorau bysiau cyflym i wneud gwasanaethau bysiau'n fwy deniadol o'u cymharu â theithio mewn ceir preifat.

Gwasanaethau Fforddiadwy

O ran ein gwasanaethau rheilffyrdd, rydyn ni eisoes wedi mynd i'r afael â rhai anghysondebau mewn strwythurau prisiau drwy rannu parthau prisiau ar rwydwaith y cymoedd. Rydyn ni hefyd yn datblygu atebion cynllunio teithiau a thocynnau integredig aml-ddull (fel y disgrifir uchod). Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod teithwyr yn gallu bod yn hyderus y byddant yn cael y pris gorau am y teithiau ar unrhyw ddiwrnod.

Rydyn ni'n darparu cymorth i ddatblygu polisi Prisiau Llywodraeth Cymru. Mae ein tîm yn darparu data a dadansoddiadau ategol ar draws dulliau teithio er mwyn helpu i sicrhau bod yr effaith bosibl rhwng dulliau yn cael ei deall ac nad yw hyn yn effeithio er gwaeth ar wahanol grwpiau defnyddwyr.

Newid dulliau teithio a thargedau datgarboneiddio

Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn gosod targed newid dulliau teithio sef bod 45% o deithiau i gael eu gwneud ar drafnidiaeth gyhoeddus, wrth gerdded neu feicio erbyn 2040. Mae Cymru Sero Net yn gosod uchelgais hanner ffordd i gyrraedd 40% erbyn 2030 ac uchelgais arall o 48% erbyn 2040.

Mae Sero Net Cymru yn dadansoddi'r targedau hyn ymhellach fel a ganlyn:

Amserlen	Cyfanswm teithiau targed ar drafnidiaeth gyhoeddus, wrth gerdded neu feicio	Yn cynnwys teithio llesol	Yn cynnwys trafnidiaeth gyhoeddus
Erbyn 2019	32%	27%	5%
Erbyn 2030	40%	33%	7%
Erbyn 2040	48%	35%	13%

Mae Sero Net Cymru hefyd wedi gosod targedau i leihau allyriadau o drafnidiaeth teithwyr, gan gynnwys:

- Lleihau allyriadau o drafnidiaeth teithwyr 21% yn 2025 o'i gymharu â lefelau 2019.

- Cynyddu effeithlonrwydd cludo nwyddau ar y ffyrdd, y rheilffyrdd a'r môr 4% yn 2025 o'i gymharu â lefelau 2019.
- Lleihau 10% ar y milltiroedd car a deithir gan bob person erbyn 2030 drwy newid dulliau teithio a lleihau galw.

Mae TrC yn cydnabod brys yr argyfwng hinsawdd, ac rydyn ni wedi ymrwymo i gefnogi Llywodraeth Cymru i gyflawni ei dyheadau o ran sero net.

Mae dros 3 miliwn o bobl yn dibynnu ar seilwaith trafndiaeth yng Nghymru ac mae Llywodraeth Cymru wedi addo lleihau allyriadau o drafnidiaeth teithwyr 98% erbyn 2050 drwy leihau'r galw, newid dulliau teithio a mabwysiadu technolegau carbon isel.

Ar wahân i'r targed cyffredinol o sero net erbyn 2050, mae Llywodraeth Cymru wedi gosod uchelgais arall i alluogi'r sector cyhoeddus yng Nghymru i fod yn sero net ar y cyd erbyn 2030. Mae'r targed hwn yn cynnwys dros 780 o sefydliadau sy'n darparu gwasanaethau cyhoeddus hanfodol i bobl Cymru. Fel corff sector cyhoeddus, mae TrC wedi'i gynnwys yn y targed hwn ac mae'n rhaid iddo ddatgarboneiddio er mwyn cyflawni'r nod ar y cyd.

Mae TrC yn chwarae rhan hanfodol yn y gwaith o gyflawni'r camau gweithredu hyn. Fodd bynnag, er mwyn datgarboneiddio allyriadau'r sector trafndiaeth ymhellach yng Nghymru, mae angen i TrC roi mesurau ar waith i leihau carbon ar draws ei rwydwaith a'i weithrediadau, ac rydyn ni wedi gwneud yr ymrwymadau canlynol:

- Rydyn ni wedi ymrwymo i darged o allyriadau carbon Cwmpas 1 a 2 sero net erbyn 2030
- Byddwn yn lleihau'r allyriadau o'n gweithgareddau Cwmpas 3 50% erbyn 2040
- Bydd ein rhwydwaith a'n gweithrediadau cyfan yn cynhyrchu allyriadau sero net erbyn 2050.

Adfer ac integreiddio trafndiaeth gyhoeddus, gan gynnwys cynnydd o ran cyflawni gwelliannau i wasanaethau rheilffyrdd

Ers dechrau pandemig COVID, mae'r sefyllfa wedi cael effaith sylweddol ar y galw a'r refeniw ar draws rhwydwaith Cymru a'r Gororau.

Rydyn ni'n rhagweld y bydd ychydig dros 17 miliwn o deithiau teithwyr wedi cael eu cwblhau ar ein rhwydwaith rheilffyrdd yn ystod y flwyddyn rhwng 1 Ebrill 2021 a 31 Mawrth 2022, ychydig dros hanner y nifer blynyddol a welwyd cyn dechrau pandemig Covid.

Er bod y flwyddyn ddiwethaf wedi bod yn frith o newidiadau i reoliadau teithio a mwy o gyfyngiadau – yn enwedig wrth i'r amrywiolyn Omicron gyrraedd ddiwedd 2021 – mae ein holl farchnadoedd teithio yn dal i adfer.

- Yn gyffredinol, teithio at ddibenion hamdden ar y rhwydwaith sydd wedi adfer gyflymaf – ac yn enwedig gyda chyfyngiadau o ran teithio'n rhyngwladol a'r profiad o gael 'gwyliu gartref' yn ystod haf 2021.

- Mae'r marchnadoedd cymudo a theithio busnes yn dal yn wannach wrth i fusnesau a chymudwyr barhau i ddefnyddio fideo-gynadledda a thechnolegau eraill, yn hytrach na theithio i gwrdd wyneb yn wyneb.

Yr hyn sydd wedi dod yn amlwg yw bod y ffordd mae pobl yn defnyddio ein rhwydwaith a phwrpas eu taith yn debygol o fod yn wahanol yn y dyfodol i'r ffordd roedden nhw wedi teithio cyn pandemig Covid.

Mae llawer o'r hyn roedd pobl yn ei wneud a'r ffordd roedden nhw'n ymddwyn yn ystod y pandemig yn debygol o barhau – er enghraifft, gweithio gartref, ac mae disgwyl gweld trefniant gweithio mwy hybrid gan lawer o gyflogwyr.

Er y bydd y farchnad fusnes a chymudwyr yng Nghymru yn parhau i fod yn un bwysig i'w gwasanaethu, rydyn ni'n disgwyl gweld efallai na fydd tueddiad unigol pobl i deithio yn dychwelyd i lefelau cyn Covid wrth ystyried rhai o'r newidiadau parhaol posibl a welir yn ymddygiad teithwyr. Rydyn ni'n cydnabod bod Llywodraeth Cymru wedi nodi ei huchelgais hirdymor i weld oddeutu 30% o weithwyr Cymru yn gweithio gartref neu'n agos at eu cartrefi, a byddwn yn parhau i weithio gyda hyn mewn golwg. Yn ein marchnadoedd Metro, er enghraifft, ar sail y data cyfredol, gallai'r farchnad gymudwyr gynrychioli 34% o deithwyr yn y dyfodol, o'i gymharu â 48% cyn Covid.

- Yn hanesyddol, mae teithio busnes a chymudwyr wedi bod yn gogwyddo tuag at deithio o fewn oriau swyddfa arferol rhwng 9 a 5 o ddydd Llun i ddydd Gwener. Bydd gostyngiad parhaol yn y galw yn ystod yr oriau teithio hynny yn debygol o arwain at newidiadau yn y ffordd rydyn ni'n gwasanaethu'r galw hwnnw ac yn defnyddio ein hadnoddau.
Fodd bynnag, rydyn ni'n disgwyl y bydd cyfran y cwsmeriaid sy'n teithio at ddibenion hamdden yn cynyddu, gyda mwy o alw yn ystod cyfnodau 'tawelach' traddodiadol y dydd. Er enghraifft, mae disgwyl i'n llwybrau 'Rhyngdrefol' pellter hirach weld 70% o deithwyr yn teithio at ddibenion hamdden yn y dyfodol, o'i gymharu â 55% cyn y pandemig.
- Yn draddodiadol, mae'r farchnad hamdden yn un fywiog yn ystod tymor yr haf, tymor y Nadolig ac yn gyffredinol ar adegau sydd ddim yn ystod tymor yr ysgol. Bydd gwasanaethu mwy o alw yn ystod yr adegau hyn yn debygol o arwain at yr angen i newid y ffordd rydyn ni'n gwasanaethu'r galw hwnnw ac yn defnyddio ein hadnoddau.
- Mae angen i ni hefyd ystyried y bydd y farchnad 'hamdden leol' – yn enwedig teithio gyda'r nos neu bellter byr ar benwythnosau – yn parhau i fod yn un lle gall ac y dylai'r rheilffyrdd chwarae rhan allweddol, yn enwedig wrth ystyried ein huchelgeisiau i leihau carbon yng Nghymru.

Wrth gwrs, mae'n bwysig cofio bod rhwydwaith rheilffyrdd Cymru yn amrywiol ac yn cyflawni ystod o swyddogaethau ar gyfer pobl o'i mewn – yn ogystal ag ar gyfer pobl sy'n teithio i mewn ac allan o'r wlad. Felly, byddwn yn parhau i ymchwilio i'n marchnadoedd ac yn cysylltu â'n cwsmeriaid i ddeall y tueddiadau cynyddol o ran teithio.

Rydyn ni hefyd wedi gweld newidiadau sylweddol yn y ffyrdd y mae pobl yn dewis rhyngweithio â ni ar ein rhwydwaith, gyda symudiad tuag at fwy o ryngweithio a thrafod digidol yn hytrach na rhyngweithio personol mwy traddodiadol.

- Mae canran y cwsmeriaid sy'n dewis prynu tocynnau drwy ein swyddfeydd tocynnau wedi gostwng 30% a mwy ers 2019, gyda llai na 10% o'r gwerthiannau bellach yn mynd drwy'r lleoliadau hyn.
- Ar y llaw arall, mae cwsmeriaid sy'n dewis prynu eu tocynnau drwy sianeli digidol wedi cynyddu 70% a mwy ers 2019, gyda dros 50% o'r gwerthiant nawr yn digwydd drwy wahanol sianeli ar-lein.

Er bod symud o ddulliau prynu mwy traddodiadol at sianeli digidol wedi bod yn duedd barhaus dros y 10 mlynedd diwethaf, mae hyn yn sicr wedi cael ei gyflymu ers dechrau Covid yn 2020.

Ochr yn ochr â'r tueddiadau hyn, mae defnyddio arian parod fel dull talu hefyd wedi lleihau'n sylweddol, gyda dim ond 10% o'r gwerthiannau (7% ar ein llwybrau pellter hirach) bellach yn cael eu talu ag arian parod, o'i gymharu â 49% yn 2009/10. Mae'r duedd hon yn dal yn bwysig i ni ei chydabod a'i hystyried wrth i ni barhau i ddatblygu ein gwasanaethau manwerthu i gwsmeriaid.

Camau tuag at adfer

Mae'r newidiadau sylweddol iawn hyn i anghenion cwsmeriaid, newidiadau i'n marchnadoedd a'r ffordd mae pobl yn defnyddio ein rhwydwaith yn gofyn i ni gymryd camau tuag at addasu ein rhwydwaith ar gyfer y dyfodol. Bydd llawer o'r newid hwn yn cael ei alluogi gan y gwaith parhaus o drawsnewid rheilffyrdd yng Nghymru a'r rhanbarthau ar y ffin, a ddechreuwyd yn 2018 ac a fydd yn cael ei wireddu dros y blynyddoedd nesaf.

Dros y flwyddyn nesaf, byddwn yn buddsoddi i'w gwneud hi'n haws ac yn symlach i deithio ar ein rhwydwaith, integreiddio ein gwasanaethau i alluogi teithiau aml-ddull, a gwella'r hyn a gynigiwn i gwsmeriaid.

- **Gwella ein prif lwybrau** - Gan gydnabod pwysigrwydd y llwybr rhwng Manceinion a Chaerdydd i'n cwsmeriaid a'r economi sy'n dod i mewn i Gymru, ym mis Rhagfyr 2022 byddwn yn cyflwyno trenau sy'n cael eu tynnu gan locomotif ac wedi'u hadnewyddu ar wasanaethau allweddol, gan wella capasiti ac ansawdd profiad i gwsmeriaid yn sylweddol.
- **Teithio Cynaliadwy a Thwristiaeth** - Wrth i Gymru adfer yn sgil COVID, rydyn ni wedi gweld twf cyflym mewn teithio hamdden. Er mwyn sicrhau ein bod yn diwallu anghenion y farchnad hon, byddwn yn gweithio gyda'n partneriaid yn y sector twristiaeth i sicrhau ein bod yn cynllunio ac yn darparu ein gwasanaethau i ddiwallu eu hanghenion. Rydyn ni'n datblygu strategaeth Teithio Cynaliadwy ar gyfer y llwybrau hyn ac yn gweithio gyda phartneriaid yn y sector twristiaeth.
- **Integreiddio ein Rhwydwaith Trafnidiaeth** - Mae gan drafnidiaeth gyhoeddus rôl ganolog i'w chwarae yng Nghymru wrth i ni symud tuag at ddyfodol mwy cynaliadwy, ymateb i heriau newid yn yr hinsawdd a sicrhau ein bod yn cadw anghenion cenedlaethau'r dyfodol mewn cof. Bydd angen i bob un ohonom newid ein hymddygiad a gwneud dewisiadau teithio mwy cynaliadwy yn y blynyddoedd i ddod.
- Rydyn ni'n parhau i ddatblygu'r gwaith o integreiddio trafndiaeth rheilffyrdd a bysiau yng Nghymru. Ddiwedd 2021, gwnaethom gwblhau'r gwaith o integreiddio llwybrau Traws Cymru T1 a T5 rhwng Caerfyrddin ac Aberystwyth, gan eu hintegreiddio â'n

gwasanaethau rheilffyrdd a system docynnau. Byddwn yn parhau â'r gwaith hwnnw yn 2022 gydag uchelgais i integreiddio rhwydwaith cyfan Traws Cymru gyda'r rhwydwaith rheilffyrdd.

- **Tocynnau talu wrth deithio ar Metro De-ddwyrain Cymru** - Rydyn ni'n parhau i ddatblygu ein cynllun tocynnau digyswllt integredig ar gyfer rheilffyrdd a bysiau ar Metro De-ddwyrain Cymru, gyda'r treialon cyntaf yn dechrau yn nes ymlaen yn 2022. Gyda'r bwriad o dargedu'r rheini nad ydynt yn defnyddio'r gwasanaeth, bydd hyn yn cynnig mynediad hawdd at deithio gan warantu prisiau wythnosol a dyddiol sy'n rhoi'r gwerth gorau. Bydd yn cael ei dargedu'n benodol er mwyn denu'r rheini nad ydynt yn defnyddio trafndiaeth gyhoeddus fel rhan o gyflawni targedau ehangach i newid dulliau teithio a lleihau carbon, drwy ei gwneud yn haws ac yn symlach teithio ar draws gwahanol fathau o ddulliau teithio.
- **Gwerthu drwy Fentrau Bach a Chanolig** - Fe wnaethom lansio cynllun peilot 12 mis ar gyfer Metro De-ddwyrain Cymru i werthu tocynnau trên mewn 90 o siopau hwylus lleol ym mis Ionawr. Dyma'r tro cyntaf i'r diwydiant wneud hyn ym Mhrydain, a bydd y fenter hon yn golygu bod modd gwerthu tocynnau trên mewn siopau hwylus lleol. Bydd hyn yn caniatáu i ni weithio gyda llawer o fanwerthwyr bach a chanolig i ddarparu rhagor o wasanaethau i'w cymunedau.

Ymgyrch adfer aml-ddull TrC

Dechrau **annog newid ymddygiad** ac annog pobl i ystyried defnyddio trafndiaeth gyhoeddus yn lle'r car yn unol â'r targedau i newid dulliau teithio a datgarboneiddio.

Cynnig ar gyfer yr ymgyrch

Rydyn ni wedi datblygu cynnig ar gyfer ymgyrch sy'n seiliedig ar wybodaeth y gellir ei defnyddio ar draws gwahanol fathau o drafndiaeth gyhoeddus a theithio llesol er mwyn annog pobl i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus a theithio llesol i wneud siwrneiau cyflawn.

Mae ein cynnig yn canolbwyntio i ddechrau ar annog pobl i:

- **Ailddarganfod** llefydd nad ydyn nhw wedi ymweld â nhw'n ddiweddar
- **Ailgyssylltu** â phobl nad ydyn nhw wedi'u gweld yn iawn ers i'r pandemig ddechrau
- **Dychwelyd (i weithio)** Er, i ffordd o weithio fwy cytbwys.

Fe wnaethom ddatblygu matrices negeseuon aml-ddull cynhwysfawr i gefnogi ein hymgyrch a oedd yn amlinellu'r rhwystrau rhag defnyddio, y cynulleidfaoedd yr effeithir arnynt, yr egwyddor Hawdd, Deniadol, Cymdeithasol ac Amserol (**EAST - Easy, Attractive, Social and Timely**), ymyriadau a gafodd eu hargymell yn ogystal â negeseuon allweddol a galwadau i weithredu.

Gan weithio gydag arbenigwr gwybodaeth am ymddygiad, aethom ati i fireinio ein negeseuon marchnata i greu rhestr gynhwysfawr o opsiynau a'i phrofi gyda dros 3,600 o bobl.

Yn ein profion, gwelsom fod pedair neges wybodaeth allweddol ynghylch ymddygiad sy'n ganolog i'n cyfathrebu.

Drwy gael mwy o ymgysylltu emosiynol â brand dibynadwy, rydyn ni'n gobeithio mai TrC fydd dewis gorau pobl ar gyfer cynllunio teithiau, prynu tocynnau a theithio.

Rhoi ymgyrch ar waith fesul cam.

Bydd ein hymgyrch adfer yn cael ei lansio ar 28 Mawrth 2022. Bydd yn cynnwys cymysgedd o hysbysebion teledu sy'n cael eu harwain gan frand, cyfryngau cymdeithasol am dâl ac yn organig, hysbysebu y tu allan i'r cartref, a gweithgarwch cysylltiadau â'r cyfryngau.

Mae hysbyseb un munud ar y teledu yn angori ein hymgyrch tra bydd nifer sylweddol o oedolion Cymraeg a Saesneg eu hiaith yng Nghymru yn gweld ein bod yn noddi ITV Cymru Wales am flwyddyn.

Bydd ein hymgyrch yn cael ei rhoi ar waith mewn sawl cam dros ddeunaw mis.

Cyd-fynd ag uchelgais polisi tymor hir Llywodraeth Cymru

Mae ein huchelgais ar gyfer ein brand a'n hymgyrchoedd yn cyd-fynd ag uchelgais polisi ehangach a hirdymor Llywodraeth Cymru. Mae'r uchelgais i greu rhwydwaith trafndiaeth sy'n cysylltu pobl a chymunedau yn sail i ddatblygu cynaliadwy ac yn galluogi twf economaidd.

Bydd gwell gwasanaethau trafndiaeth gyhoeddus yn arwain at fuddion gwirioneddol i bobl, yn cynnwys gwell mynediad at gyfleoedd gwaith, ac yn integreiddio gwasanaethau fel addysg ac iechyd yn well â'r rhwydwaith trafndiaeth gyhoeddus.

Effaith a gwerth am arian

Rydyn ni wedi dyfeisio'r dull gweithredu unedig hwn sy'n strategol gyson ar gyfer ein cyfathrebiadau marchnata ar draws gwahanol fathau o drafndiaeth gyhoeddus a theithio llesol er mwyn cael mwy o effaith o ran newid ymddygiad a sicrhau gwell gwerth am arian cyhoeddus drwy farchnata mwy effeithiol. Bydd datblygu ein brand yn ein galluogi i dargedu ein hymgyrchoedd tactegol yn well.

Diwygio a pholisiau bysiau a threnau – gan gynnwys diwygiadau rheilffyrdd Llywodraeth y DU a chynlluniau Llywodraeth Cymru ar gyfer gwasanaethau bysiau

Mae TrC yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru ar ddatgarboneiddio'r fflyd fysiau, gan gynnwys bysiau Traws Cymru erbyn 2026, yn ogystal ag ystyried sut mae mynd i'r afael â heriau hinsawdd ehangach, gan gynnwys bioamrywiaeth ac addasu i'r hinsawdd.

Mae'r Argyfwng Hinsawdd yn galw am weithredu ar fyrder. Drwy gyfrwng Cymru Sero Net Cyllideb Garbon 2 Llywodraeth Cymru, nododd Llywodraeth Cymru beth oedd maint yr her hon a'r angen i ymateb yn gyflym, gan dynnu sylw at yr angen am ddegawd o weithredu i wneud mwy o gynnydd dros y 10 mlynedd nesaf na'r hyn rydym wedi'i wneud yn y 30 mlynedd diwethaf.

Mae Cymru Sero Net a Llwybr Newydd: Strategaeth Drafnidiaeth Cymru 2021 yn pwysleisio'r angen i newid y ffordd rydyn ni'n teithio. Mae angen llai o geir ar ein ffyrdd a

mwy o bobl yn defnyddio trafndiaeth gyhoeddus, yn cerdded neu'n beicio. Mae angen i ni weithio gyda phobl ar draws Cymru i gynllunio system drafnidiaeth sy'n gweithio i bawb ac sy'n cynnig ffordd arall o deithio yn hytrach na dibynnu ar gar. Mae hyn yn hanfodol i'n targedau datgarboneiddio ond hefyd i sicrhau bod opsiynau trafndiaeth fforddiadwy ar gael i bobl lle gallai cost prynu neu brydlesu car trydan newydd fod yn rhy uchel.

Felly, mae bysiau'n rhan hanfodol o'r weledigaeth hon, ond nid yw'r system bresennol, sydd wedi'i dadreoleiddio, wedi gallu cyflawni'r newid yn ddigon cyflym nac o ran graddfa, sy'n angenrheidiol i ni ymateb i'r Argyfwng Hinsawdd. Gyda 3 o bob 4 siwrnai ar drafnidiaeth gyhoeddus yn cael ei gwneud ar fysiau lleol^[1], rhaid i ni ddatblygu a chynnal rhwydwaith bysiau sy'n gallu cyflawni'r raddfa angenrheidiol o newid. Hefyd, nid oes car mewn oddeutu 13% o gartrefi yng Nghymru^[2], ac mae 25% o ddefnyddwyr bysiau yn anabl neu â salwch tymor hir^[3].

Yn y bôn, mae Llywodraeth Cymru yn awyddus i greu system fysiau gyda theithwyr yn ganolbwynt iddi - system sy'n hawdd cael mynediad iddi, gyda digon o rwydweithiau dibynadwy a chyson, un system docynnau, ac sy'n hawdd ei deall a'i defnyddio – yn syml iawn: 'Un Rhwydwaith, Un Amserlen, Un Tocyn'. Mae Llywodraeth Cymru yn benderfynol o sicrhau system fysiau sy'n hybu cydraddoldeb cymdeithasol ac sy'n gallu cyflawni newid mewn dulliau teithio ar y raddfa sy'n ofynnol yn sgil yr Argyfwng Hinsawdd.

Mae'r weledigaeth a nodir uchod yn gofyn am drawsnewid y ffordd y rheolir bysiau yng Nghymru i gyflawni'r nodau cyffredinol canlynol:

- System fysiau sydd wedi'i chynllunio'n bwrpasol i sicrhau'r budd gorau posibl i'r cyhoedd.
- System fysiau sy'n defnyddio buddsoddiad cyhoeddus yn effeithlon i fynd i'r afael yn strategol â blaenoriaethau cyhoeddus ar gyfer gwella bysiau, a thrwy hynny gyfiawnhau mwy o fuddsoddiad cyhoeddus.
- System fysiau, sy'n rhan o rwydwaith trafndiaeth integredig sy'n darparu dewis teithio rhagorol, lle bynnag y mae ei angen ar bobl, pryd bynnag y bydd ei angen arnynt, ledled Cymru.

Rydyn ni hefyd yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru ar wella defnydd o fysiau i gysylltu cymunedau gwledig, fel;

- Gweithio gydag Awdurdodau Lleol a rhanbarthau i ddatblygu eu rhwydweithiau bysiau yn y dyfodol yn unol ag uchelgais Llywodraeth Cymru i greu un rhwydwaith, un amserlen, un tocyn
- Datblygu a thwf y gwasanaeth Fflecsi
- Datblygu, twf a gwella'r gwasanaeth Fflecsi
- Datblygu seilwaith bysiau a blaenoriaethau o ran bysiau mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol
- Integreiddio bysiau i fysiau a bysiau i ddulliau teithio eraill
- Datblygu modelau cyllido ar gyfer y dyfodol
- Paratoi ar gyfer deddfwriaeth yn y dyfodol – masnachfreinio

---

^[1] [Arolwg Cenedlaethol Cymru](#)

^[2] [Arolwg Cenedlaethol Cymru](#)

^[3] [Dadansoddiad gan Trafnidiaeth Cymru, 2019](#)

- Prosiectau ategol – fel darllenwyr tapio ar y dechrau a'r diwedd, gwybodaeth amser real, gwasanaethau data
- Rheoli cardiau teithio rhatach
- Adolygu'r mesur teithio gan ddysgwyr

Llywodraeth y DU

Rydyn ni'n gweithio'n agos gyda Llywodraeth y DU, ac yn rhannu'r dyheadau a nodir yn adroddiad Syr Peter Hendy ar Gysylltedd yr Undeb i wella cysylltedd trafndiaeth rhwng gwledydd y DU ac oddi fewn iddynt i gefnogi twf economaidd ac ansawdd bywyd. Mae TrC yn awyddus i fod yn bartner pwysig, a dylai fod yn bartner pwysig yn y gwaith o wella cysylltedd ledled y DU. Er ein bod yn sefydliad datganoledig dan berchnogaeth Llywodraeth Cymru, rydyn ni'n alluogwr allweddol i hybu cysylltedd yr undeb drwy wasanaethau rheilffyrdd Cymru a'r Gororau. Rydyn ni'n awyddus i barhau i weithio gyda holl bartneriaid y diwydiant i gyflawni hyn.

Nid ydym yn edrych ar rwydweithiau trafndiaeth yng Nghymru fel rhywbeth sydd ar wahân i'r rhwydweithiau yn Lloegr, yn enwedig yn yr ardaloedd ar y ffin. Mae Adroddiad Terfynol yr Adolygiad o Gysylltedd yr Undeb (UCR), a gomisiynwyd gan Lywodraeth y DU ac a arweiniwyd gan Syr Peter Hendy, yn cyfeirio at dri choridor trafndiaeth rhwng Cymru a Lloegr, ar gyfer gogledd Cymru, de Cymru a'r Gororau. Mae cysylltiadau pwysig â Lloegr hefyd, er enghraifft drwy Fryste, Caer, Crewe a Birmingham. Rydyn ni'n cydnabod yn llawn pa mor bwysig yw ein perthynas â Llywodraeth y DU a Network Rail, ac yn ystyried bod y cledrau a'r trenau yn ganolog i'n cymunedau er mwyn ein cysylltu ni i gyd.

Mae argymhellion Adroddiad Terfynol yr UCR yn cynnwys y dylai Llywodraeth y DU wneud y canlynol er mwyn cefnogi gwell cysylltedd i Gymru, o Gymru a drwy Gymru:

- datblygu pecyn o welliannau sy'n canolbwyntio ar Brif Reilffordd Gogledd Cymru, gan gynnwys gwell cysylltiad â HS2 a thrydaneiddio i wasanaethu gogledd Cymru'n well
- mabwysiadu ffordd aml-ddull ar gyfer coridor de Cymru drwy uwchraddio ac adeiladu gorsafoedd newydd ar Brif Reilffordd bresennol de Cymru, gan gefnogi pecyn Llywodraeth Cymru o welliannau trafndiaeth gyhoeddus, a
- datblygu pecyn o welliannau i reilffyrdd i wella cysylltedd a lleihau amseroedd teithio rhwng Caerdydd, Birmingham a thu hwnt, a allai gynnwys cerbydau gwell, newidiadau i amserlenni a seilwaith gwell ar gyfer llwybr cyswllt gwell, cyflymach a mwy deniadol rhwng gogledd Cymru a de Cymru a chysylltedd â dinasoedd yn Lloegr.

Rydyn ni'n croesawu'r argymhellion hyn ar wella'r cysylltedd ac rydyn ni'n awyddus iawn i gael ffordd aml-ddull o weithredu.

Rydyn ni hefyd yn croesawu creu Bwrdd Rheilffyrdd Cymru, sy'n cynnwys cynrychiolaeth ar lefel cyfarwyddwyr o Lywodraeth Cymru, yr Adran Drafndiaeth, TrC, Network Rail, a gweithredwyr trenau eraill sy'n gwasanaethu teithwyr yng Nghymru. Edrychwn ymlaen at gymryd rhan yn ei sesiwn gyntaf dros yr wythnosau nesaf.

Fodd bynnag, er mwyn creu system drafndiaeth wirioneddol aml-ddull y mae Cymru a'r Gororau yn ei haeddu, heb gyllid gan Lywodraeth y DU ar gyfer prosiectau fel trydaneiddio

neu brosiectau seilwaith mawr eraill, bydd yn eithriadol o anodd sicrhau hyn, a chyrraedd ein huchelgais cyffredin o gyflawni allyriadau sero net.

Datblygu Metro ledled Cymru a chyflawni argymhellion Comisiwn Burns

Uned Gyflawni Burns

Sefydlwyd Uned Gyflawni Burns ym mis Ionawr 2021 i gyflymu'r broses o weithredu 58 argymhelliad yr Arglwydd Burns a Chomisiwn Trafnidiaeth De Ddwyrain Cymru (SEWTC).

Nod y gwaith yw cynnig dewisiadau eraill yn lle siwrneiau ar yr M4 ac annog pobl i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus a theithio llesol yn y rhanbarth.

Mae'r Uned yn cael ei hariannu gan Trafnidiaeth Cymru ac yn cael ei goruchwyllo gan Grŵp Llywio sy'n dod â Llywodraeth Cymru, Awdurdodau Lleol, Network Rail a'r Adran Drafndiaeth at ei gilydd. Mae'r grŵp yn cael ei gadeirio'n annibynnol gan Simon Gibson CBE, gyda chymorth Dr Lynn Sloman MBE. Gyda'i gilydd, maen nhw'n gyrru pecyn o welliannau trafndiaeth ar draws de-ddwyrain Cymru, drwy gynllunio, arwain a monitro yn erbyn pob un o 58 argymhelliad Burns.

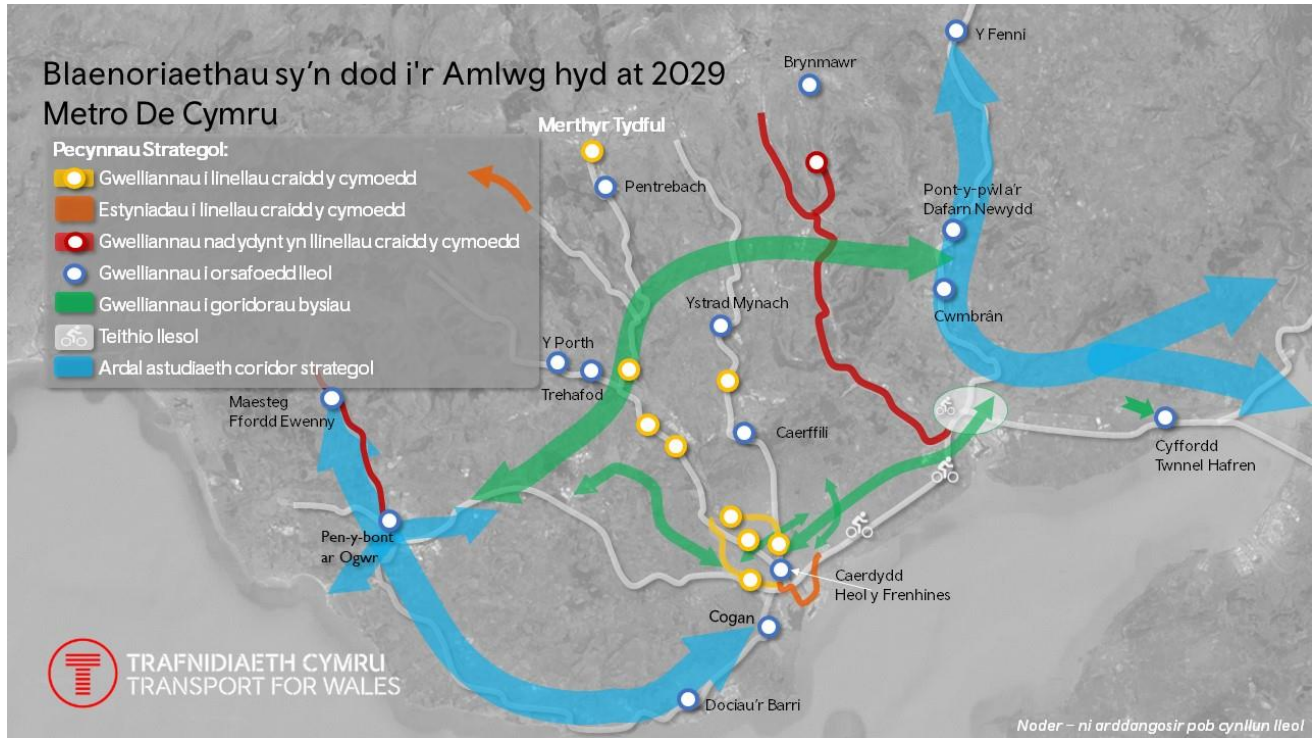
Gyda chymorth cyllideb gan Lywodraeth Cymru, mae'r Uned wedi bwrw ymlaen â chynlluniau ar gyfer seilwaith rheilffyrdd, bysiau a theithio llesol newydd a fydd yn ffurfio rhwydwaith o ddewisiadau amgen ar gyfer y rhanbarth. Mae argymhellion eraill sydd ar waith yn cynnwys newidiadau i bolisiâu rhwydwaith, annog newid mewn ymddygiad teithio, llywodraethiant trafndiaeth, defnydd tir a chynllunio.

Mae'r Uned yn canolbwyntio i ddechrau ar hwyluso gwelliannau i reilffordd Prif Reilffordd De Cymru, a gorsafoedd newydd ar ei hyd, yn ogystal â mabwysiadu dull ymarferol o lunio opsiynau ar gyfer coridorau bysiau a theithio llesol yng Nghaerdydd, Casnewydd, a Sir Fynwy a rhyngddynt, gan wella mynediad bysiau a dulliau teithio llesol i orsafoedd rheilffordd newydd a rhai sy'n bodoli eisoes.

Prif Reilffordd De Cymru

Mae rhaglen Prif Reilffordd De Cymru yn gyfrifol am fwrw ymlaen â'r gwaith dylunio, datblygu, cynllunio ac achosion busnes ar gyfer cynlluniau ar ran Llywodraeth Cymru i sicrhau cyllid ar gyfer eu rhoi ar waith. Mae'r rhaglen yn gweithio gyda'r llywodraeth a phartneriaid yn y diwydiant gan gynnwys Llywodraeth Cymru, yr Adran Drafndiaeth, Trafnidiaeth Cymru, Porth y Gorllewin, Awdurdod Cyfun Gorllewin Lloegr, Awdurdodau Lleol a Gweithredwyr Trenau i gefnogi datblygiad y prosiectau hyn ar hyd y llwybr.

Blaenoriaethau ar unwaith:

Mae blaenoriaethau cynnar y rhaglen hyd at ddiwedd y degawd presennol yn cynnwys:

- Cynyddu pa mor aml mae gwasanaethau'n aros ar hyd y llwybr 'Swanline' rhwng Caerdydd ac Abertawe
- Gwella cysylltedd rhwng gorllewin Cymru a de-orllewin Lloegr drwy ddarparu gwasanaethau uniongyrchol o orllewin Cymru i Fryste Temple Meads
- Bwrw ymlaen ag argymhellion comisiwn 'Burns' ar gyfer rheilffyrdd i greu pum gorsaf newydd yn ne-ddwyrain Cymru a gwasanaethau stopio rhwng Caerdydd a Bryste/Cheltenham i fynd i'r afael â thagfeydd ar yr M4
- Cefnogi datgarboneiddio'r rhwydwaith rheilffyrdd drwy ymestyn y broses trydaneiddio rhwng Caerdydd ac Abertawe
- Lleihau amseroedd teithiau o orllewin a de Cymru i dde-orllewin a de-ddwyrain Lloegr drwy fesurau i gynyddu'r cyflymder ar hyd y llwybr
- Amserlennu strategol i gefnogi a chydlynu dyheadau o ran y gwasanaeth a dyheadau'r rhaglenni Metro cyfagos i ddeall anghenion cynllunio'r llwybr dros y tymor canolig i'r tymor hir.
- Datblygu cynlluniau i fynd i'r afael â chyfyngiadau capasiti fel rhwng Hwlfordd ac Aberdaugleddau, Cyffordd Dwyrain Abertawe, Gorllewin Caerdydd a Thwnnel Hafren
- Darparu gorsafoedd newydd ar y brif reilffordd rhwng Caerdydd ac Abertawe i wella mynediad at y rhwydwaith rheilffyrdd
- Cefnogi datblygu rhwydweithiau Metro sy'n gwasanaethu Bae Abertawe a gorllewin Cymru, a Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd

Teithio Llesol ac Integreiddio:

Bydd TrC yn gweithio gyda phartneriaid cyflenwi awdurdodau lleol i sicrhau bod yr holl orsafoedd newydd a'r gorsafoedd presennol ar y llwybr yn cael eu hintegreiddio'n llawn i rwydweithiau trafniadaeth gyhoeddus a theithio llesol lleol.

Prosiectau tymor hwy:

Rheilffyrdd:

Rhagor o drydaneiddio i ddatgarboneiddio gweithrediadau rheilffyrdd yng ngorllewin Cymru ac ymgymryd â gwaith i wella pa mor gadarn yw Prif Reilffordd De Cymru i wynebu effeithiau newid yn yr hinsawdd yn y tymor hwy, gan gynnwys cynnydd yn y perygl o lifogydd ar yr arfordir ac mewn afonydd.

METRO CANOLOG

Bydd y Rhaglen Metro Canolog yn sefydlu canolfan drafnidiaeth integredig yng nghanol Caerdydd, gan integreiddio gwasanaethau bysiau, rheilffyrdd a theithio cynaliadwy i roi gwell mynediad i bobl at gysylltiadau trafndiaeth ac i gynnig gwell cyfleoedd i unigolion deithio mewn modd cynaliadwy.

Rheilffyrdd:

Rydyn ni'n datblygu gwelliannau i orsaf Caerdydd Canolog a fydd yn lliniaru'r gorlenwi a'r tagfeydd sy'n digwydd yn rheolaidd yn yr orsaf drenau ac yn helpu i ateb y galw pan fydd digwyddiadau yn y rhanbarth, gyda digon o gapasiti ar gyfer twf yn nifer y teithwyr yn y tymor hir. Bydd y newidiadau'n datblygu cyfnewidfa aml-ddull well a fydd yn gallu gweithredu fel prif ganolfan drafnidiaeth y Brifddinas-Ranbarth ac yn orsaf allweddol ar rwydwaith Metro De Cymru. Bydd y gyfnewidfa well yn annog newid dulliau teithio i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus er mwyn gwella ansawdd yr aer a helpu pobl i symud i ffordd o fyw di-garbon.

Mae'r prosiect hwn newydd gwblhau'r cam dichonoldeb, a bydd yn symud ymlaen yn awr i'r cam datblygu a dewis opsiynau.

Mae TrC yn gweithio'n agos gyda'r cyllidwyr (Yr Adran Drafnidiaeth, Prifddinas-Ranbarth Caerdydd a Llywodraeth Cymru) a rhanddeiliaid allweddol (Network Rail, Cyngor Caerdydd, RightAcres, GWR, Cross Country, Rheilffyrdd TrC Cyf a gweithredwyr cludo nwyddau) i gyflawni'r cynllun hwn.

Bysiau:

Yn agor yn ystod haf 2023, mae Cyfnewidfa Bws Caerdydd yn gyfleuster canolog newydd sbon i fysiau gyda 14 o gilfachau bysiau, gwahanol unedau manwerthu, toiledau cyhoeddus a manau gwerthu lluniaeth.

Bydd y gyfnewidfa newydd gyffrous hon yn cysylltu pobl yn well â chyfleoedd gwaith, iechyd a hamdden, ac yn helpu pobl i wneud dewisiadau teithio mwy cynaliadwy.

Teithio Llesol:

Yn ardal y Metro Canolog, byddwn yn cyflwyno 1,000 o fannau parcio beiciau o ansawdd uchel fel rhan o brosiectau presennol i wella cyfleusterau, gyda'r gobaith o gynnig 4,000 yn y tymor hwy. Bydd y ddarpariaeth hon yn rhan o gynllun meistr integredig a fydd yn cysylltu seilwaith teithio llesol newydd y ddinas â chyfnewidfa i ddulliau teithio eraill a chyfleoedd preswyl a chyflogaeth newydd.

Trafnidiaeth Integredig:

Bydd trafndiaeth integredig yn yr ardal hon ar sawl ffurf, o well cyfleusterau parcio beiciau

yn y ganolfan drafnidiaeth hon, dulliau gwell o ganfod y ffordd a gwybodaeth i wella profiad teithwyr i newidiadau mewn seilwaith ffisegol fel lloches rhag y tywydd a phrofiadau gwell i deithwyr sy'n crwydro'r ardal heb fwriad i deithio ymhellach.

Bysiau:

Mae bysiau'n gallu cyrraedd ein cymunedau ledled Cymru lawer gwell, a byddwn yn gweld gwelliannau sylweddol dros y blynyddoedd nesaf. Bydd TrC yn canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau dibynadwy o ansawdd uchel sydd â chysylltiadau da ac sy'n cael blaenoriaeth dros draffig.

Bydd TrC yn gweithio ar y cyd â Llywodraeth Cymru, Llywodraeth Leol a Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd i wella ansawdd y cerbydau a ddefnyddir er mwyn rhoi profiad mwy pluserus i gwsmeriaid a gwella ansawdd yr aer. Byddwn hefyd yn gweithio gyda Llywodraeth Leol i ddiwygio prif lwybrau'r bysiau er mwyn sicrhau amseroedd teithio cyflymach a mwy dibynadwy, sy'n cysylltu â gwasanaethau rheilffyrdd a theithio llesol.

Bydd y ffocws cynnar ar ardaloedd prysur nad ydynt yn cael eu gwasanaethu cystal gan y rheilffyrdd, gan gynnwys Coridor y gogledd-orllewin rhwng Talbot Green/Beddau a Chaerdydd, a rhwng dwyrain Caerdydd a gorllewin Casnewydd. Bydd y ddau yn ystyried pa mor ymarferol fyddai darparu gwasanaeth Llwybr Bysiau Metro Cyflym, ac rydym yn bwriadu ei gyflwyno'n ddiweddarach i goridorau allweddol eraill ar draws y rhanbarth.

Teithio Llesol ac Integreiddio:

Mae TrC yn gweithio gyda phartneriaid cyflenwi awdurdodau lleol i ddatblygu ein Cynlluniau Rhwydwaith Gorsafoedd Teithio Llesol cyntaf yn y rhanbarth yng Ngorsafoedd Pontypridd a Phen-y-bont ar Ogwr, wedi'u hintegreiddio â chynlluniau rhwydwaith lleol ehangach. Y nod yw datblygu llwybrau cerdded a beicio o ansawdd uchel ar gyfer milltir gyntaf/olaf teithiau'r Metro. Bydd rhagor o Gynlluniau Rhwydwaith Gorsafoedd yn dilyn ar ôl i'r gorsafoedd cyntaf hyn gael eu datblygu a'u cyflwyno. Bydd hyn yn cysylltu â rhaglen waith ehangach i wella proses integreiddio teithio llesol, bysiau a threnau ar draws rhwydwaith y Metro.

Prosiectau tymor hwy:

Llwybr Trenau a Bysiau Cyflym:

Bydd uchelgeisiau tymor hwy ar gyfer y Metro yn canolbwyntio ar gyflwyno lefelau amllder a chysylltedd y gwasanaethau ar Linellau Craidd y Cymoedd i weddill y rhwydwaith. Bydd y gwelliannau hyn yn cynnig gwell mynediad at swyddi a gwasanaethau ar gyfer rhannau mwy gwledig o'r rhanbarth megis Bro Morgannwg, Cymoedd y dwyrain a Sir Fynwy.

Mae TrC yn dechrau nifer o astudiaethau strategol i wella cyfleoedd Metro ar draws yr ardaloedd blaenoriaeth hyn, a bydd yn edrych ar drydaneiddio mwy o'r rhwydwaith rheilffyrdd er mwyn datgarboneiddio a gwella'r effaith amgylcheddol o ran y cymunedau lleol. Disgwylir i ddarpariaeth bysiau strategol chwarae rhan allweddol mewn rhai coridorau yn sgil integreiddio gwasanaethau, seilwaith gwell, mesurau blaenoriaeth, cerbydau o ansawdd uchel. Y nod fydd darparu gwasanaethau uniongyrchol a dibynadwy o ansawdd uchel gydag amseroedd teithio atyniadol, wedi'u llunio ar sail Manyleb Llwybr Bysiau Cyflym TrC.

METRO GOGLEDD CYMRU

Mae Rhaglen Metro Gogledd Cymru yn gwbl amodol ar ddatblygu achos busnes, sicrhau cyllid a chynllunio.

Nod Rhaglen Metro Gogledd Cymru yw darparu system drafnidiaeth gyhoeddus integredig ar ei newydd wedd. Mae'r rhaglen yn edrych ar yr hyn y mae angen i ni ei adeiladu ar gyfer y dyfodol, gan ystyried pob dull teithio gyda tharged allweddol ar gyfer newid dulliau teithio i ddenu cwsmeriaid i'r system drafnidiaeth gyhoeddus, a mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a thargedau sero net.

Rydyn ni'n bwrw ymlaen â'r gwaith datblygu cynnar, y cynllunio a'r achosion busnes ar gyfer amrywiaeth o gynlluniau trafndiaeth integredig ar ran Llywodraeth Cymru, gyda'r bwriad o naill ai eu cyflawni drwy Trafnidiaeth Cymru (TrC) a/neu bartneriaid Awdurdodau Lleol a sicrhau cyllid ehangach yn y DU ar gyfer eu rhoi ar waith.

Mae TrC yn gweithio gyda'r llywodraeth a phartneriaid yn y diwydiant gan gynnwys Llywodraeth Cymru, yr Adran Drafnidiaeth, Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru, Awdurdodau Lleol Cyfun ac Unigol yng ngogledd-orllewin Lloegr, Network Rail, Gweithredwyr Trenau a Bysiau a Grwpiau Busnes i gefnogi datblygu'r prosiectau hyn.

Gweledigaeth

Blaenoriaethau ar unwaith:

Rheilffyrdd:

Mae TrC yn gweithio'n agos gyda chyllidwyr (Yr Adran Drafnidiaeth a Llywodraeth Cymru) a phartneriaid allweddol (Network Rail, Awdurdodau Cyfun a Lleol, Rheilffyrdd TrC, Avanti West Coast, Merseyrail, a busnesau lleol) i ddatblygu prosiectau seilwaith rheilffyrdd a fydd yn gwella cysylltedd, capasiti, cyflymder a diogelwch rhwydweithiau rheilffyrdd ar hyd arfordir gogledd Cymru a'r Gororau (Wrecsam i Lerpwl).

Bydd y prosiectau hyn yn galluogi gwasanaethau trên amlach, cyflymach a mwy hygyrch ar y llwybrau hyn, ac yn darparu gwell mynediad at addysg, cyflogaeth a gwasanaethau, gwella allbwn economaidd lleol a rhanbarthol, cyfrannu at ddatgarboneiddio, galluogi datblygu cynaliadwy ac adfywio, a gwella capasiti gweithredol, cadernid ac effeithlonrwydd y rhwydwaith rheilffyrdd.

Bysiau:

Mae bysiau'n cyrraedd llawer o gymunedau ar draws gogledd Cymru, a byddwn yn gweld gwelliannau sylweddol dros y blynyddoedd nesaf. Bydd TrC yn canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau dibynadwy ac integredig o ansawdd uchel sydd â chysylltiadau da, a fydd yn cynnig mynediad i fwy fyth o breswylwyr at drafnidiaeth gyhoeddus ac yn annog twristiaeth gynaliadwy i'r ardal.

Bydd TrC yn gweithio ar y cyd â Llywodraeth Cymru, Llywodraeth Leol a gweithredwyr bysiau i wella ansawdd a thechnoleg y cerbydau a ddefnyddir er mwyn rhoi profiad mwy plerusus i gwsmeriaid a gwella ansawdd yr aer. Byddwn hefyd yn gweithio gyda Llywodraeth Leol i ddiwygio prif lwybrau'r bysiau er mwyn sicrhau amseroedd teithio cyflymach a mwy dibynadwy, sy'n cysylltu â gwasanaethau rheilffyrdd a theithio llesol.

Ar hyn o bryd, mae TrC yn gweithio'n agos â Chyngor Gwynedd ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri i fynd i'r afael â materion yn ymwneud â thagfeydd a phroblemau parcio drwy wella gwasanaethau bysiau. Mae TrC yn gweithio gydag awdurdodau lleol i gyflwyno

mwyafswm pris, system docynnau integredig a thechnoleg tapio ar y dechrau a'r diwedd i symleiddio'r broses ar gyfer teithwyr a gweithio'n agos gydag awdurdodau lleol ar lunio rhwydweithiau a darpariaeth gwasanaethau ar draws y rhanbarth.

Parcio a Theithio Strategol:

Mae TrC yn gweithio gyda phartneriaid awdurdodau lleol i ganfod a datblygu safleoedd parcio a theithio strategol ledled gogledd Cymru. Bydd y safleoedd hyn yn galluogi'r cymunedau gwledig hynny, lle maent yn dibynnu ar geir, i allu cael mynediad rhwydd at ddulliau teithio cynaliadwy, fel teithio llesol, bws neu drên, ar gyfer eu teithiau.

Teithio Llesol:

Mae TrC yn gweithio ar gamau cynnar datblygu prosiectau teithio llesol a fydd yn helpu i greu rhwydwaith trafniadaeth diogel, cynaliadwy, cydnerth ac effeithiol mewn trefi ledled gogledd Cymru. Mae'r prosiectau'n cael eu datblygu ar y cyd â phartneriaid trafniadaeth ac adfywio perthnasol yn Llywodraeth Cymru ac Awdurdodau Lleol, yn ogystal â rhanddeiliaid allweddol a grwpiau defnyddwyr.

Mae'r prosiectau hyn yn ceisio annog teithio mwy cynaliadwy a llesol drwy wella'r profiad i ddefnyddwyr a darparu gwell cysylltedd rhwng dulliau teithio. Bydd y prosiectau'n cyfrannu at y gwaith o fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd drwy alluogi newid mewn dulliau teithio tuag at ddulliau mwy cynaliadwy yn unol â hierarchaeth trafniadaeth gynaliadwy Llywodraeth Cymru. Mae cynlluniau Rhwydwaith Gorsafoedd mewn 11 o orsafoedd categori C wedi cael eu cwblhau.

Integreiddio:

Mae TrC yn gweithio gydag awdurdodau lleol a phartneriaid datblygu i sicrhau bod strategaethau mynediad a symud cynaliadwy yn cael eu hintegreiddio i gamau cynnar prosiectau trawsnewid, adfywio a phrosiectau phorth mewn llefydd. Mae'r rhain yn cynnwys Wrecsam, y Rhyl, Eryri, Bangor a Chaerdybi. Nod TrC yw sicrhau bod newid dulliau teithio tuag at ddulliau teithio mwy cynaliadwy yn rhan integredig o'r prif gynlluniau ar gyfer yr ardaloedd hyn yn unol â hierarchaeth trafniadaeth gynaliadwy Llywodraeth Cymru.

